

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI: 222

9 TEMMUZ 1979 7.5 LIRA

YAŞASIN
BALKANLARDA
DOSTLUK VE
İŞBİRLİĞİ

GERİĞİLEMEYİ
KAYBETMEYİ

Birlik konusunda demagojiye yer yoktur

Birlik konusunda TSİP öyle demagojik atılımlara girişti ki, işin aslına faslına bilimyenlerin ilk ağızda akıllarını karıştırmaya birer bir. El çabukluğu (veya ağız ve kalem çabukluğu) ile birbirine karıştırılan —kasıtlı karıştırılan— iki ayrı konu, işçi sınıfının politik hareketinin birliği ile demokratik, ilerici, sol kuruluş ve güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı iş ve eylem birliği konularındır.

TİP ile TSİP arasında yürütülen görüşmeler ve bu görüşmelerle güdülen hedef iki partinin birleşmesiydi, Türkiye İşçi Sınıfının politik hareketinin partisel düzeyde teklemeğe doğru yönelmesiydi. Böyle bir birleşme, emperyalizme ve faşizme karşı, tekellere ve büyük burjuvaziye karşı demokratik, ilerici, sol kuruluş ve güçlerin birleşmesinden, demokratik bir birlik oluşturmasından bütünü ayrı düzeyde ve nitelikte bir konudur. Ve hiç kuşkusuz, bu tür bir birleşme ikinci tür birlikten daha üst düzeyde ve nitelikte bir birlik oluşturur.

Aynı ayrı kuruluşların demokratik iş ve eylem birliğinde "aşgari müşterekler"de birleşmek söz konusudur. Bu da uzlaşmacılığa, bunun içinde bir ödüne ödüne vermeyi içerir. İşçi sınıfının politik hareketinin birliğini gerçekleştirme öde ödüne ve uzlaşmacılığa yer yoktur. Burada sorun, somut durum ve koşulların bilimsel sosyalist açıdan somut tahlilini yapma ve bu tahlille dayanarak gerçekliğe uygun doğru stratejiyi saptama konusunda görüşerek, tartışarak ortak sonuçlara varmak, bu sonuçlardan anlaşmaktır. Görüşme ve tartışmaların bu evresinde anlaşmaya varmak için kullanılan veya kullanılması gereken ölçütler, bilimsel sosyalist teori, dünya pratiğinin öğrettikleri, nesen gerçeklik ve diyalektik mantık yürütmedir. Görüşmeleri yapan taraflardan grupçu hesapları, çıkarları, görüşmelerin küçük burjuva üstünlük, prestij güdülleri sözünü ettirmiş nitelikteki birlik görüşmelerinde elbette söz konusu olamaz.

TİP geçen kış ayında, böyle doğru bir birlik anlayışıyla TSİP'i birleşme görüşmelerine çağırıp ve görüşmeleri başlattı. Her biraraya geliş uzun saatler süren görüşmelerde, konular, sorunlar birer birer ele alındı. Bilimsel sosyalist açıdan yurt ve dünya sorunları ve analizleri alanında bir çok noktada anlaşmaya varıldığı görüldü ve böyle olduğu taraflarca kabul edildi. Doğaldır ki, bu aynı zamanda politik strateji, program konusunda da bir anlaşma ve uyumluluk o-

İşçi sınıfının politik hareketinin birliğini gerçekleştirme ödüne ve uzlaşmacılığa yer yoktur. Burada sorun, somut durum ve koşulların bilimsel sosyalist açıdan somut tahlilini yapma ve bu tahlille dayanarak gerçekliğe uygun doğru stratejiyi saptama konusunda görüşerek, tartışarak ortak sonuçlara varmak, bu sonuçlardan anlaşmaktır.

lanacağı içeriyordu; çünkü strateji, program, somut yurt ve dünya sorunlarının bilimsel sosyalist açıdan somut tahliline dayanır; bu tahlillerde anlaşmaya varılması ikinci konuda, strateji, program konusunda anlaşmaya varılabilmenin de yolunu açar.

Görüşmeler o kadar olumlu gidiyor ve birleşme o kadar olanağı görünüyor ki, iki partinin temsilcileri birleşmenin hukuksal düzeyde ve fiilen gerçekleşme tarihini bile tesbit ettiler, hem de 1 Mayıs gibi yakın bir tarihi. Buna paralel olarak da Ekim seçimlerine tek parti olarak girilmesi konusunda mutabık kaldılar.

İlk bakışta garip görünür ama, görüşmelerin bu kadar iyi gitmesi, TSİP'in görüşmeleri kesmesine neden oldu öyle anlaşılıyor ki, TSİP temsilcileri uzun görüşmeler sonucu anlaşmaya varılan noktaların hep TİP'in görüşlerine, önerilerine uygun düştüğünü fark ettiler; TİP bizi teslim alıyor telaşına kapıldılar. TSİP'in kuruluş çalışmalarında başlayıp süregelen kariyerist, makavelist tutum ve davranışlarının etkisiyle, "görüşmelerden kim yararlı çıkıyor? Üstün el kimde? Biz ne avantaj elde ediyoruz ve edebiliriz?" hesaplarına girdiler. Zaten baştan beri, işçi sınıfı hareketinin bilimsel sosyalist birliğini gerçekten istedikleri kuşkuyla yandaş edilmek, sol kanatta yer kazanmak, kendi varlığını TİP'e kabul ettirerek aynı düzey ve önemde bir parti olduğunu kanıtlamak, hesaplarının ağır basması çok olasıydı. Son yaptıkları girişimlerle şimdi bu ve benzeri hesaplar içinde oldukları kesindir.

TSİP yöneticileri çok olumlu giden görüşmeleri kesmek için,

TİP ile TSİP arasında eylem birliği önerisini görüşme masasına getirmek istediler. Görüşmelerin sürdürülmesi için böyle bir eylem birliğini, "her hangi bir konuda" ortak bir eylemin gerçekleştirilmesini şart koşular. Eylemin niteliği onlarca önemli değildi. Her hangi bir konuda her hangi bir eylem (iki genel başkanın bir konuda birlikte bir basın toplantısı yapmaları veya bir deklarasyon imzalamaları) olabilirdi. Yüksek düzeyde birlik, partilerin tekleşmesi görüşmeleri olumlu bir biçimde yürürken ve görüşmelerin sonu görünmüşken çok daha alt düzeyde nitelikte bir birliğe ilişkin öneriyi ön şart olarak koşmak niye? Bu sorunun yanıtı ancak yukarıki paragrafta açıklanan nedenlerle olabilir.

TSİP yöneticileri işaret ettiğimiz hesaplarında ipin ucunu öyle kaçırmışlardır ki, birlik sorununun güllük hale sokmuşlardır. Ulorta anketler, açık oturumlarla, hem de kendilerine sosyalist demiyenleri bile konuya katarak, birlik sağlanabileceğini varsayımları ve girişimleri aşgari ciddiyetten yoksundur. Misli menendi görülmemiştir.

Tekrar edelim, söz konusu olan iki partinin birleşip tekleşmesiydi. Bu birleşmeden sonra oluşan parti işçi sınıfımızın bilimsel sosyalist partisi olma niteliğini koruyacak ve sürdürecekti. İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin ideolojik, politik ve örgütsel nitelikleri ise anketler, açık oturumlar, ikili pazarlıklar, politik taktik ve çelmelemlerle belirlenemezdi ve belirlenemez. Bunun bilimsel sosyalist teori ve pratikte bilinen ve kabul edilmiş ölçütleri vardır. Anketlerin, pazarlıkların, tartışmaların sonuçlarına göre, veya her hangi diğer bir şart ve hale göre partinin işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olma niteliğinden en küçük bir ödün verilemez. Temel sorun "bütün solu veya sosyalistleri birleştirecek" bir parti kurmak değildir. Böyle bir parti ancak ilerici, sol, populist vb. bir parti olur, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi değil. Son günlerde yaptıkları öneri ve girişimleriyle, TİP ve TSİP'in dışındaki sosyalistleri de kapsamaktan söz ediyorlar, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin dışında, ilerici, sol vb. bir partiye yönelik durumdadırlar.

Şunu hiç unutmamak gerekir: asolan, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinin varlığını ve bilimsel sosyalist niteliğini korumak ve sürdürmektir. Gerek işçi sınıfının politik hareketinin birliği, gerekse ilerici, demokrat kuruluşların iş ve eylem birliği daha sonradır ve gerçekleştirilmeleri bu koruma ve sürdürme şartına bağlıdır. Bu şarttan hiç bir nedenle hiç bir ödün verilemez.

TSİP yöneticileri birlik konusunu artık iyice sulandırıp civıtarak, seçimlerde öy toplayabilmenin baş takığı olarak kullanma yoluna şimdiden girdiler. Kolay bir birlik demagojisiyle sol kanattakilerin oylarını çekebileceklerini hesaplıyorlar; yani burjuva partileri gibi onlar da "oy avcılığı" peşindedir. Unutuyorlar ki, burjuva seçiminin olanaklarının dahi bir "burjuvaca" kullanılışı vardır, bir de "sosyalistçe" kullanılışı. Veya biliyorlar da umursamıyorlar. Umursamak için bilimsel sosyalist olmak gerek.

Ankara Şeker Fabrikasında faşistlerin işçiler üzerindeki baskıları fabrika yönetiminin gözyumması nedeniyle giderek yoğunlaşıyor. Etimesgutta yuvalanan faşistler hem çevre halkını, hem de Şeker fabrikası işçilerini sürekli rahatsız ediyorlar. Son olarak fabrikanın futbol alanında futbol oynamakta olan işçiler dışarıdan gelen 50 kadar faşist saldırı. Burada faşistler tarafından dövülen fabrika memurlarından biri ağır yaralanarak hastaneye kaldırıldı. İşçilerin Savcılığa başvurması üzerine saldırganlardan beşi yakalandı. Yakalanılan arasında, çevrede faşistlerin elebaşı olarak bilinen Tohum Üretim fabrikasında şef olarak çalışan Kudret Arı'da bulunuyordu. Faşistler bunun dışında sürekli olarak saldırılarını sürdürüyorlar. İşten çıkıp evlerine gitmekte olan işçilerin yolu kesilerek dövülüyor, ilerici gazeteleri okuyanlar tartaklanıyor. Etimesgut Polis karakoluna birçok kez önlem alınması için başvuru yapılmasına karşın polislin olaylara kayıtsız kaldığı gözleniyor.

ANKARA ŞEKER FABRİKASINDA FAŞİST BASKILAR YOĞUNLAŞIYOR

Bu arada işçiler durumu birçok kez 7 ayrı müdürlükten oluşan Sosyal Komiteye ilettiler. Ancak Sosyal Komite de işçilerin başvurularını ciddiye almayarak faşistlerin fabrikaya sızmalarını önleyecek bir önlem almadı. Etimesutaki Şeker Fabrikası işçileri 1000'e yakın imzalı bir dilekçeyi fabrika müdürlüğüne, İşçiler Bakanlığına, Başbakanlığa ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığına göndererek faşistlerin bu saldırılarını ve ilgililerin gerekli önlemleri almayışını protesto ettiler.

ADANA SÜMERBANK'TA SARI SENDİKA OYUNLARI

Adana Sümerbank Bez fabrikasında yetkili olan sarı sendika Teksif, işçilerin toplu halde sendikadan ayrılmasını önlemek için faşist militanlar yoluyla işçiler üzerinde baskı kurma girişimlerini sürdürüyor. Sümerbankta daha önce DİSK'e bağlı Tekstil sendikası yetkiliyken, MC döneminde çeşitli hile ve entrikalarla yetkiyi ele geçiren Teksif sendikası işçilerin ayrılmasını önlemek amacıyla faşistleri kullanıyor.

Haziran ayı sonunda fabrikaya MC döneminde yerleştirilmiş Ustabası ve yönetici durumundaki kişiler dışarıdan getirdikleri bir grup faşisti işçilerin üzerine saldırtın istediler. Ancak işçilerin ka-

rarlı ve örgütlü direnişleri bu saldırı girişimini boşa çıkardı. Birkaç gün sonra faşistler yeni bir saldırı girişiminde bulundular.

Faşistlerin saldırılarının boşa çıkarılmasından sonra sarı sendika fabrikada gücünü tümeyle yitirdi. Fabrikada çalışan 1750 işçiden 1150'si noter kanalıyla Teksiften ayrıldılar. Saldırı girişimleri ters tepeyen faşistler artık fabrikaya gelemiyorlar. Ancak fabrika müdürü ile AP ve MSP yanlısı diğer yöneticiler faşistlerden yana tavır alıyorlar. Normal olarak iki gün işe gelmeyen bir işçi işten çıkarılırken, uzun süre işe gelmeyip sonra gelen faşistlere işbaşı yaptırılıyor. Bu arada Sıkıyönetim 9 işçiyi gözaltına aldı. Ancak tüm baskılara karşın Sümerbank işçileri sarı sendikannın oyunlarına karşı direnişlerini sürdürüyorlar.

Yönetimde Dev-Sol'cuların olduğu bağımsız Kimsan-İş İstanbul'da örgütlü olduğu Mintax'ta,

bir işyeri toplantısı düzenliyor. Toplantıya katılmayan Dev-Yol'cular, sendikannın iddiasına göre, "İrz düşmanlarını, MHP'ye kayıtlı faşistleri, işveren yanlılarını da arklarına alarak, sokaktan topladıkları tombalacı ve işsiz güçsüz lumpen takımıyla birlikte sendika yöneticilerine saldırıyorlar."

Olayın içyüzünü aydınlatmak için çıkarılan bildiride Kimsan-İş yöneticileri Dev-Yol'un devrimciliğini şöyle tanımlıyor.

"Devrimcilik, sendikannın koyduğu direnişi ayrı görüşteyiz diye kırmak midir.

Devrimcilik, sendika başkanını, işverene ispiyon etmek midir."vs.

TLDevrimcilik Dev-Yol'un çıkarmadan önce bu tür psikiler saklanabiliyordu. Bölünmeler gerçek yüzlerinin orta yere dökülmesine, göşizmin "işçi sınıfı içinde" nasıl çalıştığının, mücadelenin düzeyinin ne olduğunun görülmesine ilginç örnekler getiriyor.

GOŞİZMİN SENDİKACILIĞI

YURUYUŞ

Sahibi: Yürüyüş Yayıncılık Ltd. Sti. adına NİHAT SARGIN ● Genel Yayın Yönetmeni : Zeki KILIÇ ● Yazı İşleri Müdürü: Neset KOCA-BIYIKOĞLU ● Teknik Sekreter: Bulent ARTANLI ● Yönetim, Korum Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 17 45 81 ● İstanbul Büroş: Piyerloti Cad. 21/1 Cemberlitası - İSTANBUL Tel: 26 35 67 ● Avrupa Temsilciliği: COODIFF 13/2 Square Wisser - 1040 Bruxelles - BELÇİKA Tel: 230 34 72 ● İlan Koşulları: Arka kapak renkli 22.500 TL., Arka Kapak beyaz 18.000 TL., İç sayfalar sütun satımlı 80 TL. Yayın İlanları % 50 İndirimi. ● Baskı: Dally News Web Ofset Tesisleri

● Abone koşulları: Altı aylık (30 DM), Yıllık (60 DM) ● AMERİKA: Altı aylık 500 TL., Yıllık 1000 TL. ● AVUSTRALYA - JAPONYA: Altı aylık 600 TL., Yıllık 1200 TL.

● Ödeme Adresi: TÜRKİYE: YURUYUŞ DERGİSİ POSTA ÇEKİ 100234 ● AVRUPA: COODIFF POSTA ÇEKİ: 000-1164657-75 BRUXELLES-BELÇİKA

FAŞİZM MEŞRULAŞTIRILAMAZ

ZEKİ KILIÇ

MHP yöneticilerinin üstüste öldürülmesi ile birlikte yoğunlaştırılan terörist eylemler, önümüzdeki dönemin koşullarını ciddi şekilde değiştirecek genel bir saldırının ilk adımları olarak görünmektedir. Misilleme görüntüsü verilmekle birlikte gerçekleştirilen siyasi parti yöneticilerinin öldürülmesi ve yaralanması olayları, önceden hazırlanmış bir hareket planının parçaları kadar uyumlu bir biçimde birbirini izleyerek gelişmektedir. Kuşkusuz son olayların belirli bir merkezden yönetildiğine ilişkin açıkça ortaya çıkan durumdan, bundan önceki faşist katliamlarla, diğer bireysel terörist eylemlerin rastlantısal, gelişigüzel olarak gerçekleştirildiği anlamı çıkartılmamalıdır. Ancak bu son olaylar, gerek gerici faşist güçlerin öngördüğü hedefler açısından, gerekse içinde bulunan koşullar bakımından faşist tirmanışa yeni boyutlar kazandırmayı amaçlamaktadır.

1970'lerden bu yana sürekli olarak hükümet bunalımı biçiminde yansıtılan bunalım, aslında iktidar bunalımıdır. 12 Mart faşist hareketinden bu yana "tarafsız" başbakanlık, geniş tabanlı hükümet biçimlerinden, koalisyon hükümeti türlerine kadar çok sayıda ve çok çeşitli hükümetler kuruldu, hükümetler dağıldı. Bunların hiçbirisi kalıcı, istikrarlı hükümetler olamadı. Başka bir deyişle, uzun süreden bu yana kurulan hükümetlerden hiçbirisi, burjuvazinin sınıf olarak uzun vadeli çıkarlarıyla, kısa vadeli çıkarlarını uyumlaştıramadı, bu anlamda kalıcı hükümetler olamadı. İşçi sınıfının müttelikleriyle birlikte iktidarı almaya hazır durumda olamayışı yüzünden doğan iktidar boşluğunun gizli ya da açık faşist örgütlenmelerin etkinleşmelerine ve giderek iktidar odağı olma sürecine girmelerine olanak sağladı. Bir yanda, devlet örgütü bu şekilde faşistleştirilirken, diğer yanda faşist örgütlerin devletin resmi güçleriyle işbirliği yapmalarına uygun koşullar hazırlanıyor, faşist hareketin eylemlerine yasal bir meşruluk kazandırılıyordu.

Özellikle MC hükümetleri döneminde hızlandırılarak sürdürülen bu politika, hızla açık faşist bir iktidar tercihinin gündeme getirebilecek bir tirmanışın önemli bir ivme kazanmasına neden oldu. Yani bu noktada, genel olarak demokrasi güçleriyle, faşist-gerici güçlerden birinin galibiyeti ile bitecek bir hesaplaşmanın içerisine girilmesine yol açılabilecekti. Büyük burjuvazi, sınıf çıkarları açısından açık faşist bir iktidara yol açabilecek bu sürece hem kısa sürede çözüm bekleyen sorunları açısından, hem de uzun sürede iktidarı tehlikeye sokabilecek olası gelişmeler yüzünden girmekten kaçınmayı tercih etti.

Büyük burjuvazi, başlangıçta CHP ile uzlaşarak sorunlarını onun hükümetiyle çözmeye çalıştı. Bu uzlaşma, adım adım büyükburjuvazinin ağırlık kazanmasına yol açan bir süreci başlattı. Büyük burjuvazi, bir tarafta iktidar boşluğunun CHP tarafından doldurulmaması için faşist terörü sürekli olarak artırırken; diğer yandan da onun parlamentoda dli dalgalandırarak CHP politikası üzerindeki kontrolünü pekiştirdi. Böylece, CHP hem terörü önleyemiyor, dolayısıyla fiilen çaresiz ve güçsüz duruma getiriliyor; hem de, her an hükümetin düşebileceğine çağrışım yaptıracak bir iki parlamenterin tutumu noktasına dikkatlerin toplanmasına olanak kazandırılıyor. Bu durum bir yandan, hükümeti, giderek örgüt olarak CHP'yi teslim almaya yol açarken; diğer yandan yeni yönelişler yeni hedefler için hem hükümetin aczi istismar edilmekte, hem de gerici faşist güçlerin derlenip toparlanmasına gereken olanağı vermektedir.

Büyük burjuvazi, CHP'den beklediği işlevlerin sonuçlarını beklemekte, sonuçları alınanları da kendisi açısından olabilecek en ileri noktada değerlendirilmekte çalışmaktadır. Onun, son olaylarla da görüleceği gibi, hükümeti kontrol etmekte önünde hiçbir ciddi engel kalmamıştır. Gidebileceği yere kadar, bugünkü hükümet ile gidecektir. Bunun yanında, büyük burjuvazinin gerici faşist güçleri yeniden eski konularına getirebilmek, bu alanda kaybedilen mevzileri yeniden almak, giderek bu güçlerin etkinliklerini arttırmak; kısacası, asıl dayanağı olan has partiyle vurucu faşist örgütleri yeniden derleyip toparlamak için bütün gücünü saldırıya geçtiği anlaşılmalıdır.

Bu genel saldırı içerisinde öngörülen hesaplardan biri MHP'ye ilişkindir. Gerici faşist güçleri yöneten odak, MHP'yi ve onun yandaşı gizli ve açık örgütleri temiz çıkararak meşrulaştırma, onları terörizmin hedefi gibi göstererek sorumluluktan kurtarma çabası içerisine girmiştir. Böylece MHP, yarı-askeri faşist bir örgüt görünümünden kurtarılacak, bir kez daha MHP'nin "demokratik parlamenter rejimin vazgeçilmez unsurları olan siyasi partilerden biri" olarak takdim edilmesinin yolu açılacaktır.

Gerçekten de, CHP'nin hükümet oluşundan çok MC'nin iktidardan düşürülmesi sonucunda mevziler kaybederek toplumsal meşruluğunu yitiren MHP'nin ve onun yandaşı gizli ve açık faşist örgütlerin böyle bir aklanmaya gerekmesi vardır. Çünkü bu örgütlerin, faşist terördeki sorumlulukları, özellikle son zamanlarda bütünüyle ortaya çıkmış, MHP'nin gerçek yüzü artık kitlelerce tanınma durumuna gelmiştir. Dolayısıyla MHP, bir tarafta tabanında oy kaybına uğrarken, diğer yandan da, yeniden "meşru" bir iktidar partisi olarak görülebilir ve kendisini böyle kabul ettirebilir olanağını bütünüyle kaybetme sürecine girmiştir. Bu durumda, yeni bir MC hükümetinin kurulması şansı iyice zayıfladığı gibi, örneğin kurulacak bir "millî" koalisyonunda da MHP'nin varlığının savunulabilmesi olanaksız hale gelmiştir. Dolayısıyla MHP, en azından

önümüzdeki seçim dönemine kadar, terörün sorumlu olarak değil, terörün hedefi görünümünü koruyarak gidebilme olanağına kavuşmalıdır.

Yine son olaylarla görülmüştür ki, yapılanlarla sadece MHP'nin meşrulaştırılması amaçlanmamakta, aynı zamanda MHP'nin ve yandaşı faşist örgütlerin eylemlerine de meşruluk kazandırılmaya çalışılmaktadır. Oktay Ekşi gibi "tarafsız" görünümü kimi yazarlar, son olayları misilleme olarak göstermiş ve böyle bir misillemeyi de olağan gösteren bir tutum içine girmişlerdir. Kısacası MHP, artık bir "nefis müdafası içinde gösterilerek, böylece onun terörüne de görelî de olsa bir haklılık kazandırılacaktır. Bu da, kuşkusuz kitlelerin kendilerini, MHP'nin terörü ile karşı-terör arasında sıkıştırılmış durumda görmelerini ve sonuçta yığınlaşma, karamsarlığa itilmelerini getirecektir.

MHP, kendi terörünün meşrulaştırılması için yaratılan son olayları, kısa sürede hem parti olarak kendisinin, hem de yönetip yönlendirdikleri eylemlerinin meşrulaştırılması için "barış meleşği" görünümüne girerek kamuoyunda var gücüyle istismar etmeye çalışmıştır. Bugüne kadar, faşist terör odaklarının üzerine kararlılıkla gidemeyen CHP'de, "barış meleşği" görünümüne giren MHP'nin son tutumu karşısında daha da aceze düşerek gerilemiş, böylece MHP'nin bu olaylardan kazançlı çıkmasına bir başka açıdan katkıda bulunmuştur.

Ve nihayet gerici faşist yönetim odağının yönlendirdiği güçler, son olayları istismar ederek, "terörün sıkıyönetimi de aştığını" kanıtlamaya çalışmışlardır. Bununla, artık sıkıyönetimin etkisizleştiğini, dolayısıyla ya CHP'siz sıkıyönetim uygulaması, ya da doğrudan askeri müdahale kaçınılmaz savını geçerli kılmak uğraşısı içine girmişlerdir.

Bütün bu olaylar ve olaylara dayanarak yürütülen propaganda aynı zamanda "geniş tabanlı hükümet" isteyen çevrelerin de özlemleriyle çakışmıştır. İster böyle bir hükümetin içerisinde olsun, isterse dışından destek olsun her iki durum da da MHP'nin böyle bir hükümetin hedefi olmak durumundan çıkartılması onun "mağdur" bir görünüm içerisine sokulmasıyla mümkündür. MHP faşist terörün sorumlu olarak açık kimliğiyle ortada durdukça, CHP-AP'den oluşacak bir hükümetin MHP'yi de hedef almadan işgörmesi çok zorlaşacaktır. Kurulması düşünülen CHP-AP geniş tabanlı hükümetle sadece ilerçilerin mücadele hedefi durumuna getirilmesi gerekmektedir. Aksi halde, büyük burjuvazinin geniş tabanlı hükümetten beklendiklerinin gerçekleşmesi olanaksızlaşacaktır. Yani son olaylarla "mağdur" duruma getirilen MHP ile aynı zamanda "geniş tabanlı hükümet" isteyenlerin de amaçlarına hizmet edilmiş olmaktadır.

Bu gelişmeler karşısında, özellikle Korutürk'ün çağrısı üzerine AP'nin açık faşizme kapıyı açacak son basamağa çıkarak, demokrasi güçlerine bir bütün olarak savaş ilan etmesinden, aslında şimdiye kadar belirtilmeye çalışılan gelişmelerin ve sonuçlarının AP aleyhine gerçekleştiği anlamı çıkartılmaz. Belirtilen olasılıklardan hangisi gerçekleşirse gerçekleşsin, AP'nin kazanç hanesine yazılacaktır. Bu olaylarla, AP, hem tüm gerici faşist güçlerin derlenip toparlanmasının öncüsü olmakta, hem de sonuçta toparlanacak bu gücün eksenini olma durumuna gelmektedir.

Diğer yandan AP, "geniş tabanlı hükümet" biçiminin gerçekleşmemesi halinde, tek başına AP hükümeti kurma yoluna girebilmenin de koşullarını oluşturmaktadır. Bunun için yeterli sayıda transfer sağlayabilmenin mümkün olabileceğini "mebus pazarı" deneyi birçok kez gösterdi. Ayrıca MHP'nin "dışardan" destek olmasına da meşruluk kazandırmak için onu "mağdur" duruma getirmek gerekir. Son olaylarla, bu koşulun da sağlanması sürecine girilmiştir.

Ne yazık ki, CHP hükümeti, son olayların, yeni bir hükümetin zorunluluğunu kanıtlamak için kullanılmasının üzerine yürüyemediği gibi tam tersine geniş tabanlı hükümet biçimlerine yol açacak bir tutumun içerisine girerek uzlaşmacı, korkak ve ürkek bir politika izlemiştir. Bu da, AP'nin saldırısının hedefini bulmasına yardımcı olmuştur.

Faşizme karşı olan bütün güçler, faşist yönetim odağını ancak emperyalizmin ve büyük burjuvazinin has partisi AP'nin açık faşizme kapıyı açacak son basamağa çıkarttığı mücadele platformunda, o basamakta yakalayabilir ve aşağıya doğru itebilir. Yani ilan edilen savaşın kaçamak değil, o noktada savaş evet demek tek çıkar yoldur. Zaman ve gelişmeler dikkate alınmaz, bu durumdayken mücadele edilmez ve hele eğer eldeki olanaklar ziyan edildikten sonra mücadeleye girilirse, maliyeti çok yüksek acılardan ve ziyanlardan öte birşey gerçekleştirilemez.

Bu nedenle, tüm demokratik güçler, kesinlikle savunma platformuna savrulmaksızın Demirel'in saldırısına, bugünden, sen ve ortada MHP her hangi bir şekilde, ne şekilde olursa olsun hükümet olursun, kurulacak bu hükümeti "meşru" saymayacağız demek ve bunu ilan etmek durumundadır. Sadece bunu demekle yetinmemek, gerçekten ilan edilecek mücadelenin gereklerini de yerine getirmek için zaman geçirmeden çalışmalarını hızlandırmak gerekir. Faşizmin meşrulaştırılmasının önu ancak böylece alınabilir, faşizm inine sokulabilir.

Faşist hareket yeni bir planı yürürlüğe koydu. Geçtiğimiz hafta, faşist hareketin skiyönetim ilan edildiği günden bu yana değiştirdiği taktiklerine yeni boyutlar kazandırdığı bir hafta oldu. Demokratik güçler üzerinde baskıları sıkıyönetim bölgelerinde "yasal terör"e bıraktıktan ve kendisinin bu bölgeler dışındaki terörü üstlenmesinden sonra, şimdi ülke çapında genel bir saldırıya geçti.

Ne var ki, son günlerdeki terör olayları bazı yanıltıcı yönleri içinde taşıyor ve bu yanıltıcı görüntüyü ardındaki gerçeği ortaya çıkartmak gibi bir görev de, kendisini gittikçe daha fazla dayatıyor!..

Geçtiğimiz hafta hemen hergün bir parti yöneticisi saldırıya uğradı ve öldürüldü. Manisa MHP İl Yönetim Kurulu üyesi ile CHP'li eczacı Neşe Gülersoy ve iki CHP üyesi, MHP Zeytinburnu İlçe Başkanı, Bursa'da CHP üyesi bir avukat öldürüldü, TSP Burdur İl Başkanı Mehmet Öztürk ve MHP Gönen İlçe Başkanı ağır yaralandılar. MHP Genel Merkezi ve MİSK Eğitim Sitesi bombalı, silahlı saldırıya uğradı ve iki kişi öldürüldü. Ve bu olayların tümü de bir haftaya sığdırıldı...

Terörün birdenbire bu ölçüde yoğunlaşması, kuşkusuz bir rastlantı değildi. Bu olaylar faşist hareketin hesaplarıyla tam bir uyum içinde geliyordu. Birbiri ardına yöneticilerinin tertipli saldırılara uğraması, MHP'nin hesapları için en elverişli zemini yaratıyordu. Böylelikle MHP, hem temize çıkmış (!) olacaktı, hem de "tahriklere kapılma" hakkını kendinde göyerek, kendi "güvenliğini korumayı" kamuoyu önünde meşrulaştırmış olacaktı!..

MHP bu "usta" politikayı "banş" çağrılarıyla da bütünleştirdi. MHP Genel Merkezi'nin bombalanmasından ardından ortığı bir "banş" çağrılarını fırlatma kapladı. Bu çağrılarını yanıltıcılığına Cumhurbaşkanı Korutürk de katıldı. Korutürk, bugüne dek birçok parti, sendika binasının bombalanmasına, saldırıya uğramasına tepki göstermezken, MHP Genel Merkezi'nin bombalanması üzerine bütün partilere bir çağrı yaptı. Üstelik de soyut bir "anarşi, terör" umacısına karşı, MHP'yi de dahil ederek... Korutürk, "memleketin muhtaç olduğu huzur ve sükun için, hür demokratik rejimin selameti için bütün siyasi partilerin hiç değilse bir genel anlayış içersine girmeleri gerektiğini" belirtti ve "bu husustaki inisiyatif iktidar partisinden gelmeli" dedi.

Türkiye İşçi Partisi Başkanlık Kurulu üyesi ve Basın Bürosu Sekreteri Gündüz Mutluay, Cumhurbaşkanı'nın siyasi partileri diyaloga ve işbirliğine çağırarak bu açıklaması üzerine, CHP, AP, MHP, MSP ve CGP'nin açıklamalarını eleştirerek, "Demokratik hak ve özgürlükleri bir bir yoketmeye, giderek tümden ortadan kaldırarak faşizmin kanlı diktatörlüğünü kurmaya çalışan cinayet şebekeleri ve onların koruyucuları, destekçileri ile demokratik güçler arasında işbirliği değil mücadele sözkonusudur," dedi.

Gerici ve faşist partiler arasında zaten bir işbirliğinin öteden beri sürdüğünü belirten Gündüz Mutluay, iş ve eylem birliğinin demokrasi güçleri ile demokrasi

Faşist terör öğretmenleri yıldırıamaz

Faşist terör oarkları demokratik güçlere ve işçilere karşı saldırılarını yoğunlaştırarak sürdürüyor. 1 Temmuz geceyarısı Ankara'da İçişleri Bakanlığı oturan ileri iki öğrencinin evinin bahçesine patlayıcı madde atıldı. TÖB-DER eski genel başkanı Ali Bozkurt'un arabasına bomba yerleştirildi. TÖB-DER eski MYK üyesi ve Ankara Şubesi eski başkanı İlhan Alkan'ın evi patlayıcı madde ile tahrip edildi.

Ali Bozkurt'un arabasına yerleştirilen bomba, tesadüfen patlamadı. Eğer patlamış olsaydı, yanyana duran dört arabayı ve Bozkurt'un evinin bulunduğu apartmanı kurtarmak oldukça zor olurdu.

Olay üzerine TÖB-DER genel başkanı Gültekin Gazioglu basına bir açıklama yaptı. Ve özet olarak şunları söyledi: "Son bir haftada yurdun değişik yer-

lerinde üç üyemiz, faşist saldırılar sonucu hayatlarını kaybettiler.

Bu saldırı ve cinayetleri düzenleyen örgütler, artık kendilerini saklama gereğini bile duymamakta; tehditlerini TÖB-DER Genel Merkezine kadar uzatmaktadır. Son zamanlarda TÖB-DER MYK üyeleri, Genel Merkezine sık sık mektuplarla ve telefonlarla tehditler yağdırılmakta; Temmuz ayında daha yoğun saldırılar yapılacağı, cüretlice ve önceden haber verilebilmektedir."

Olayla ilgili olarak görüşlerine başvurduğumuz İlhan Alkan ise şunları belirtti:

"Evimizin yakınında Küthya öğrenci yurdu var. Bu yurttaki faşist militanlar tüm mahalle halkını rahatsız ediyorlar-

di. Mahallede faşist baskı ve terör estiriyorlardı. Ali Bozkurt durumu defalarca yetkili makamlara bildirdi. Hatta bazı parlamenterler aracılığı ile durum içişleri bakanına ilettildi.

"Tüm bu girişimleri İçişleri Bakanlığı duymamazlıktan geldi. Hatta kendi görüşündeki muhtarın cenazesine bile sahip çıkmadı ve gerekli tepkiyi gösteremedi. Küthya öğrenci yurdunda kalanlar, Ecevit hükümeti zamanında baskılarını ve terörist eylemlerini daha rahat bir biçimde sürdürdüler. Halen de sürdürmektedirler. Böylece Ecevit hükümetini insanlık dışı cinayetler karşısında her geçen gün biraz daha etkisizleştirmeye ve tarafsızlaştırmaya çalışmaktadırlar. Hatta, tertip ve cinayetlerine Ecevit hükümetini destek vermeye çalışmaktadırlar."

Gericilikle uzlaşmaya hayır!

Geniş tabanlı damat ve gerbeci

Faşizmin karşısında demokrasi güçlerinin kollarını bağlamak

düşmanları arasında asla sözkonusu olamayacağını belirttikten sonra, Ecevit'in de konuşmalarını eleştirerek şu değerlendirmeyi yaptı: "CHP yönetimi ve lideri Başbakan Ecevit eli kanlı faşistlere, demokrasi düşmanlarına el uzatmanın faşizmin yollarını açmaktan başka işe yarayacağını artık anlamış olmalıdır. Tarih faşizmle uzlaşmanın acı deneyleriyle doludur. Bu deneylerden CHP yöneticilerinin de ge-

reken dersi almış olmaları gerekirdi. CHP yönetimi ve Ecevit demokrasiyi korumak ve geliştirmek istiyorlarsa, kendi parti tabanlarının da istekleri doğrultusunda demokrasi güçleriyle iş ve güçbirliği içine girmelidirler... Daha birkaç gün önce Manisa'da öldürülen üç CHP'linin kanlarının kurumadığı katil elleri tutmayı Ecevit kendi parti örgütüne de anlatamaz."

gündemin başında

"Ulusal Birlik"

Cumhurbaşkanı Korutürk'ün çağrısını Türkiye'de "ulusal birlik" savını yeniden gündeme getirdi.

Türkiye'de sınıfsal ve politik güçlerin birliğinin hangi düzeylerde söz konusu ve gerekli olduğu uzun süredir tartışma ve ideolojik mücadele alanındadır.

Sorunun gerçek özü şudur: Türkiye'de gerçekleştirilmesi gereken, toplumun karşıt sınıf ve tabakaları, politik güçleri arasında sınıfsal düzeyde bir uzlaşma ve işbirliği midir? Yoksa Türkiye toplumu nesnel olarak karşıt kamplara mı ayrılmıştır, ve dolayısıyla söz konusu olan, bu kamplardan hangisinin güçlü olacağı ve hangisinin birliğinin güçlendirileceği midir?

Bu soruna, karşıt sınıfsal açılardan, ancak karşıt yanıtlar verilebilir.

Türkiye'de temel sınıflar, karşıt toplum tabakaları ve politik güçler arasındaki mücadelenin bir kenara bırakılarak "ulusal bir birliğin", uzlaşmanın kurulması gerekliliğini savunanlar, ülkemizde büyük, tekeli burjuvazinin iktidar kuralını böyle bir uzlaşmayla çözmeye, işçi sınıfını ve muhalefetlerini "banşçı" görünümle baskı altına almaya çalışan güçlerdir.

Ne var ki, tekeli büyük burjuvazinin has, en gerici politik güçleri, gerçekte böyle bir "uzlaşma"nın, "ulusal birliğin" belki ancak geçici bir görüntü olarak sağlanabileceğini; böyle bir "uzlaşma"nın sınıf çıkarlarının, politik programlarının birliği temelinde oluşamayacağını çok iyi kavramışlardır.

O nedenle bu güçler, kendi aralarında gerçekleştirilebilecek yegane birliği, gerici-faşist güçlerin birliğini ve cephesini oluşturup gündemine çabasıyla ara vermesizsin sürdürmektedirler. Milliyetçi Cephe işte, bu politikanın ürünüdür. "Milliyetçi Cephe sermayenin en gerici, en saldırgan kesimlerinin, emperyalizmin planlaması ve büyük burjuvazinin yönetiminde aynı safta toplanıp, aralarındaki ayırım noktalarını bir yana bırakarak işçi ve emekçilere, toplumun kendileri dışında kalan bütün kesimlerine karşı birleşmelerini yansıtır." (Örgütlü Birleşik Güç Yenilmez, TİP MYK Bildirisi, s.11)

Dolayısıyla toplumdaki temel sınıf karşıtlıklarının, gerici ve faşizm güçleriyle bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm güçleri arasındaki kaçınılmaz kutuplaşma ve mücadelenin bir kenara bırakılarak, "ulusal bir birliğin" oluşmasını savunmak; gerçekte gerici ve faşizm güçlerinin daha sıkı birleşmesi için olanak sağlamak, onlar için elverişli "ara çözümler" önermek dışında hiçbir amaca hizmet edemez.

Türkiye'de işçi sınıfının, onun ilerici sendikal ve politik hareketinin, tutarlı demokrasi güçlerinin içinde olacağı birlik, faşizme karşı, emperyalizmin ve tekeli büyük burjuvazinin baskı ve sömürüsüne karşı tüm demokrasi güçlerinin birlik ve ittifakıdır. Faşizm ve demokrasi güçleri arasında birlik değil, ancak mücadele söz konusu olabilir ve gerçekleştirilmesi gereken işbirliği ve diyalog, demokrasi güçlerinin "işbirliği ve diyalogu", sağlam ve ilkesel temeller üzerindeki eylem birliğidir.

İşçi sınıfının ve emekçi kitlelerin öncü, politikleşmiş kesimleri bu zorunluluğun bilincindedir ve hayata da geçirmeye hazırdır. CHP'nin bugünkü uzlaşmacı, sınıf işbirlikçisi yönetimi bu zorunluluğu ne kadar reddetmeye çalışırsa çalışsın, CHP'nin tabanındaki işçi ve emekçi kitlelere de, gerici-faşist güçlerle bir uzlaşmanın gerekçesini asla açıklayamayacaktır.

• mehmet aközer

Sahte barış çağrılarıyla vur emri

MHP Genel Merkezi'ne ve MİSK'e yapılan bombalı tertip sonrasında, Türkeş ve MHP Genel İdare Kurulu, MHP'lileri "tahriklere kapılmamaya", diğer partileri de terörizme karşı işbirliğine çağırdılar. MHP aynı çağrılar, yoğunlaşan ve kamuoyunun dikkatlerini üzerine toplayan olayların hemen ardından tekrarlamayı artık aşırı hale getirdi. Gelgelelim, ne zaman MHP barış çağrılarını yaparsa, terör olaylarında da birden bire bir yükseliş görülüyor.

Yapılan bu barış çağrıları, MHP'nin gerçekte terör olaylarının dışında, saldınlardan mağdur olan parti konumunda olduğu görüntüsünü yaratma amacıyla yönelik oldu. MHP'nin bu demagojik propagandası, oldukça usta bir biçimde yürütüldü ve bir ölçüde de sonuç almayı başardı. Hatırlanacaktır, aynı MHP, 5 Haziran 1977 seçimlerinden hemen sonra, kurulacak yeni hükümetin bir CHP-MHP koalisyonu bile olabileceğini söylemiş, daha sonra da Meclis Başkanlığı seçimini sürümeye kalkmaktan kurtarmak için CHP'ye antikomünist CHP milletvekillerinden oluşan bir liste önermiş ve verdiği oylarla bu listeden Cahit Karakaş'ın seçilmesini sağlamıştı. MHP bu politikasıyla hem CHP'nin teslim alınmasına katkıda bulunmuş, hem de kendi hanesine olumlu puan yazmıştı.

MHP'Yİ AKLAMA KAMPANYASI

MHP bu politikasıyla, ona arka çıkmaya zaten gönüllü olan çevreleri de daha fazla kendisine bağlamayı başardı. Ya da bu çevreler, MHP'yi daha rahat destekleme olanağına kavuştular.

MHP Genel Merkezi'nin bombalanmasının ardından yazdığı yazıda, Güneri Cıvaoğlu, bu çevrelerin eğilimlerinin bir prototipini ortaya koydu. Cıvaoğlu, MHP'ye yapılan saldırıların amacının MHP'yi karşı hareketle içine çekmek olduğunu, ancak bu beklentinin MHP tarafından boşa çıktığı söyleniyor ve bu kaygıları şimdilik (!) gündemden uzaklaştırmanın da, Türkeş'in yaptığı "itidat" çağrısı olduğunu belirtiyordu. Terörizme karşı güvenliği devlet tarafından sağlanamaması halinde ne olacağını ise, gene Güneri Cıvaoğlu çok açık sözlerle şöyle ifade ediyordu: "Ne var ki, bu geçici ve suni bir sessizliktir. Eğer devlet etkinlikle devreye girmez ise, hükümet kesin olarak güvenliği sağlayacak tedbirleri alamazsa, saldırılar tekrarlanacak, gerginlik kaçınılmaz patlamalara doğru tırmanacaktır..."

FAŞİST HAREKETİN MİZANSENI

Bunlar, özellikle MHP Genel Merkezi'nin taranmasından sonra başlatılan MHP'yi aklama kampanyasının bir yanında görülürlerdi. Ama öte yanda daha da önemli gelişmeler yatıyordu.

Manisa: olayların ardındaki tertip

Saldırıları siyasi partileri hedef almaya başlamış

MİSK Eğitim ve Kültür Merkezi'nin bombalanması ve bu arada MHP Genel Merkezi'nin de bir tertip sonucunda taranmasıyla birlikte, Türkiye'de terörün "siyasal partileri ve sendikaları da" hedef almaya başladığını "kanıtlamaya" yönelik bir kampanya başladı. Terörist tertiplerin siyasal partilere yönelmesi sanki ilk defa MHP'nin ve MİSK'in hedef alınmasıyla ortaya çıkmış gibi bir propagandanın düğmesine basıldı.

Evet!

Türkiye'de "anarşi ve terör" sendikaları ve siyasal partileri de hedef almaya başlamış!

Ne keşif!

Türkiye'de yıllardır faşist terörün başlıca hedeflerinden biri, Türkiye İşçi Partisi, diğer ilericiler, işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin çıkarlarını savunan partiler, onların yönetici ve üyeleri, ilericiler sendikal hareketin militanları, bizzat DİSK değilmiş!

Türkiye'nin en hunharca siyasal cinayetlerinden biri, Ankara Bahçelievler'de TİP üyesi 7 yiğit sosyalist faşist çetelerce katledilmesiyle işlenmemiş!

Türkiye'de bir siyasal parti genel merkezine yönelik ilk suikast denemesi, TİP'nin Genel Merkezi ne, hem de Parti Genel Sekreteri ni hedef olarak düzenlenmemiş!

Bundan bir süre sonra bu kez TEP Genel Başkanı Mıhrî Belli yol ortasında vurularak yaralanmamış!

Anadolu'nun birçok kentinde faşist ayaklanma denemeleri her zaman en başta ilericiler parti ve örgütlerin merkezlerinin yıkılıp yıkılmasıyla sonuçlanmamış! Defalarca CHP binaları, Genel Merkezi dahil, bombalanmamış, saldırıya uğramamış!

Bütün bunlar olmamış da, günün birinde apak bir tertip sonucunda bir MİSK binasıyla MHP Genel Merkezi bombalanıp taranınca, birden "anarşi ve terör sendikaları ve siyasal partileri hedef almaya başlamış!"

Bütün bunlar "adi birer zabıta vakası" imiş de, MİSK ve MHP binaları taranınca Türkiye'de "demokratik parlamenter rejim tehlikeye düşmüş!"

Ve şimdi tehlike çanlarına asılan baylar, geçmişteki bunca saldırı ve cinayet olayında, tabii kollarını kıpırdatmamışlar!

Yoo, hayır, şaşmıyoruz, Çünkü amaç, demokratik güçler üzerindeki terörü gizlemek, ama faşist hareketi temiz çıkarıp allayıp pullamak. Ama unutulmasın, bugüne kadar ki faşist katliamların ve saldırıların hiçbirisi, sorumluların ardına bırakılmayacaktır ve mutlaka hesabı sorulacaktır.!

MHP'nin aklanması için kampanya

Faşist hareket, MHP Genel Merkezi ve MİSK Eğitim Sitesi'nin bombalanması ile birlikte önemli bir fırsat yakalamış oldu. Bu bombalama olayının hemen ardından, MHP ve yan kuruluşları, faşist yayın organları, hükümet ve demokratik güçlere saldırı olanağına kavuştular ve bu olanağı da cömertçe kullanıyorlar. Bu politik saldırı, birden hükümetin düşürülmesine yönelik girişimlere güç kazandırırken, öte yandan da -ve kısa erimde daha da öne çıkıyor- MHP ve diğer faşist örgütlerin saldırganlıklarını, terör olaylarındaki sorumluluklarını gözden kaçırmak ve kendilerini aklamak için kullanılıyor.

Ne var ki, faşist örgütlerin aklanması kampanyasının esas yürütücülerini, MHP'yi doğrudan ya da dolaylı olarak kollayan, onun sırtını sıvazlayan ve MHP'yi her zaman tekeli büyük burjuvazi için vazgeçilmez bir yedek güç olarak korumayı ve güçlendirmeyi amaçlayan tekelci basın oldu. Kuşkusuz, bunların başında da Tercüman ve Hürriyet yereldi. Bu iki "etkili" yayın organından Tercüman, manşetleri ve antikomünist köşe yazarlarıyla bütün saldırıların MHP'yi hedef aldığı bahçirhanlığını yaparken, Hürriyet bu işi o her zamanki kendine özgü yollarla yapıyordu.

BOŞA BİR ÇARA

Bu utanmaz kampanya, sanki bugüne dek birçok cinayet, saldırı, yaralama olaylarında, Kahramanmaraş katliamında MHP yöneticileri bizzat yer almamışlar, bu olayları örgütlememişler gibi, sanki Avrupa'daki neonazi örgütlerle ilişkileri açığa çıkmış olan MHP değilmiş gibi yürütülüyor. Kampanya, "demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarından" diye ilan edilen MHP'nin, terörizmden en fazla mağdur olan parti olduğu yargılarıyla yapıyor.

Gene Hürriyet gazetesi olayları dilemişince çarpıtarak yansıtmaya "becerisi" ni bir kez daha göstererek, MHP Genel Merkezi'ne düzenlenen saldırıya, korku masallarına benzer bir biçimde, tamamen dayanaksız iddialarla dalandırıp budaklandırıyor ve bu "esrarengiz" olayın arkasında "sol terörist" bir grubun var olduğunu iddia ediyordu. Aynı Hürriyet, "becerisi"ni Korutürk'ün konuyla ilgili açıklamasını verirken de gösterdi. Korutürk'ün yaptığı açıklamada doğrudan öyle bir ifade yer almamasına karşın "Korutürk: MHP'lilere saldırılar önlemlen" diye manşet atıyordu... Böylelikle de, MHP'nin ne denli köşeye sıkıştırılmış bir saldırı hedefi olduğu, üstelik de en yetkili ağzardan kanıtlanmış (!) oluyordu.

Bütün bunlar, MHP'nin son aralarda, özellikle de Kahramanmaraş katliamı davasının başlamasıyla birlikte düştüğü güç durumdan kurtarılması amacıyla planlanan ve gerici güçlerin elbirliğiyle sahneye konan çabalarıdır. Kahramanmaraş'da düzenlenen faşist katliam içindeki rolü git-tikçe berraklaşan MHP'nin terör olaylarından yararlanan tek parti olduğu üzerinde, İngiliz Guardian gazetesi de bir süre önce durmuştu. Guardian, neofaşist olarak nitelendiği MHP'nin, Maraş katliamında çok aktif rol alan "bozkurtlar" adlı iyi eğitilmiş ve iyi silahlanmış bir güce sahip olduğunu söylüyor ve şu soruyu soruyordu: "Ordu ile ittifak içinde bulunan bozkurtlar, sonunda, Türkiye'nin hasta sosyal demokrasi teçrübesinin boğazına mı sarılacak?"

Gerçekten de Guardian, içinde bulunduğu zamana göre güncel sorusunu soruyordu. Eu sorunun yanıtını öncelikle vermesinden önce, gene hükümetin kenedi için, bu sorunun yanıtını, MHP'ye yönelen ve failleri de oldukça karanlık olan olaylardan sonra, bu saldırıların "soyut" sözlerle knamak yerine, MHP'nin yıllardan beri taşıdığı sorumluluklarının hesabını sormalıdır.

MİT AJANLARININ KİŞİRTTİĞİ MHP

Demokratik güçler, MHP içindeki ajar provokatörlerin hangi işlerde kullanıldıklarının da hesabını soracaklardır. Hürriyet gazetesinin 5 Temmuz günü sekiz sütun üstünden yaptığı manşet, bu bakımdan da önem taşıyor. Hürriyet, "MHP yöneticisi MİT ajanı çıktı" diye sansonyonel bir başlık altında, MHP'nin aklanması kampanyasını hızlandırmakta ne kadar ısrarlı olduğunu gösterdi. MHP'ten Peşitkaş İlçe Sekreterliği yapan MİT ajanı, iddia edildiğine göre, MHP Genel Merkez yöneticileri tarafından açığa çıkarılmış ve hakkında soruşturma açılmıştır. Haber, MHP'nin içine "saldırlar" provokatörlerin MHP tarafından tesbit edildiği anda, gereklerinin gene MHP tarafından "acemasızca" yapılacağı izlenimini vererek üzerine kurulmuş. Retirildiğine göre, Ergin Örgüçören adlı provokatör, bugüne dek 13 soygun ve cinayet olayına karışmış, parti içinde yayınladığı bir broşürde Hitler, Mussolini, Goebels, Hess'den kendi ceterlerine öğütler veriyormuş... Şimdi bütün bunlardan sonra kalkıp da biz bu "suçlu"yu açığa çıkartmak demek tek kelimeyle, gülünçtür! Bu haberin MHP'yi temiz çıkartmasına olanak yoktur. Bu çaba MHP'nin içine düştüğü telaşın açık bir göstergesidir.

Niyet mektubu:

Bir utanç belgesi

IMF ile Türkiye arasında geçen ay Paris'te parafe edilen ve Maliye Bakanı Ziya Müezzinoğlu tarafından imzalanan "niyet mektubu" geçtiğimiz hafta içinde özel bir kurye aracılığıyla Washington'a gönderilerek Uluslararası Para Fonu sekreterliğine verildi. "Stand-by" düzenlemesine esas olacağı bildirilen niyet mektubu, Uluslararası Para Fonu Yönetim Kurulu'nun 19 Temmuz 1979 günü yapacağı toplantıda görüşülecek. IMF Yönetim Kurulunun büyük bir olasılıkla niyet mektubunu onaylaması bekleniyor. Bu onaylama gerçekleştiği takdirde Türkiye'nin iki yıllık bir süre içinde 300 milyon dolar tutarında destek kredisi kullanma yolundaki istemi de kabul edilmiş olacak.

IMF ile imzalanan niyet mektubunun belirlenen esasları Türkiye'ye geçen yıl istenilenden çok daha ağır yükümlülükler getiriyor. Bir başka deyişle Türkiye'nin bundan böyle ekonomik ve mali politikalarının tümüyle Uluslararası Para Fonu'nun denetimine girmesi kabul edilmiş oluyor.

Niyet mektubunda bankacılık sisteminin net iç varlıkları ile

Merkez Bankası'nın kamu kesimi kredilerine sınır koyulması öngörüldü. Bu noktada IMF'nin istekleri ile Türkiye'deki tekeli sermayenin çıkarları çakışıyor. Türkiye'nin uygulamakla yükümlendiği "istikrar programı" gereğince kamu kesiminin borçlanma gereksiniminin azaltılacağı, bu amaca ulaşmak için gerekli-

ğinde fiyat ayarlamaları yapılacağı belirtiliyor.

BORÇ VERMEK İÇİN HALKA BASKI

Emperyalizmin uluslararası finans kuruluşu IMF, Türkiye'ye bir miktar kredi sağlamak için temel koşul olarak emekçi halka yeni yükler yüklenmesini ortaya koyuyor. "Kamu kesiminin borçlanma gereksiniminin azaltılması" amacına ulaşabilmesi için, IMF'nin getirdiği önlem "yeni fiyat ayarlamaları", yani yeni zamlar yapılması. Aslında Ecevit hükümetinin geçen aydan bu yana aldığı "cesur önlemler" IMF'nin niyet mektubunda belirlendiği koşulların yerine getirilmesinden başka bir şey değil.

Niyet mektubu aynı zamanda

Türkiye'nin "dış rekabete açık kalabilmek için" gerekli kur ayarlamalarını zamanında yapmasını da öngörüyor. Bu koşul, Türkiye'de bir süreden beri uygulanmakta olan "kur ayarlamaları" zincirinin kimin inisiyatifleriyle sürdürüldüğünü anlatabilmek için yeterli bir kanıt.

EMPERYALİZMİN ÇIKARLARI

Uluslararası Para Fonu'nun niyet mektubuna dikte ettirdiği en ilginç "esas"lardan biri de Türkiye'nin İthalat Sorunu. Niyet mektubu hem IMF'ye üye batılı sanayilemiş ülkelerin, hem de Türkiye'deki işbirlikçi tekeli sermayenin çıkarlarını gözetiyor. Buna göre Türkiye ithalatta yeni kısıtlamalar getirme-

meyi ve mevcut ithalat kısıtlamalarını genişletmemeyi üstlenecek. Yani, Türkiye'ye verilecek dış krediler, batılı emperyalist ülkelerle Türkiye'deki büyük sermayenin daha çok kar edebilmeleri için kullanılacak.

Uluslararası Para Fonu ile imzalanan niyet mektubu, salt mali ve ekonomik açıdan değil, politik açıdan da Türkiye'yi tümüyle dışa bağımlı bir hale getirmektedir. Mektuba göre Türkiye'nin Fon üyesi Irak ve Libya ile "ikili ödeme anlaşmaları" yapmaması öngörüldü. Sovyetler Birliği ile ticari ilişkilerine her an müdahale edilebilmesi de savunuluyor. Yani Türkiye'nin komşularıyla, özellikle Sosyalist ülkelerle ticari ilişkilerinin geliştirilmesi karışında bazı yaptırımlar getirilmek isteniyor. Türkiye'nin işçilerine açıkça bir müdahale hakkı getiren bu hüküm gerçi Maliye Bakanlığı yetkilileri tarafından inkar ediliyor, ancak IMF'nin üç aylık denetimlerinde böylesi bir sorunun istenildiği an ön plana çıkarılabileceği ifade ediliyor.

BİR UTANÇ BELGESİ

Emperyalizmin finans kuruluşu ile imzalanan niyet mektubu, aslında bir "utanç belgesi"nden başka hiçbir şey değildir. Sırtını Uluslararası emperyalizmin kuruluşlarına ve tekeli sermayeye dayanarak iktidarını sürdürmeye çalışan CHP ağırlıklı iktidarın bu tutum sonucu geldiği nokta budur. IMF ile yapılan bu anlaşma ile Türkiye'de işçilerin, memurların, emekçilerin yazgılarını emperyalizmin uluslararası finans kuruluşunun eline bırakılmıştır.

Tekeller yararına imzalanan utanç belgesi

OLEYİS: Gayrimeşru bir kongre

OLEYİS tabanındaki işçiler her türlü oyunu bozacak.

Oleyis Genel Merkezi 28 Haziran'da bir Genel Kurul topladı.

Bu Genel Kurul, ilerici sendikalar hareketi rayından sapırmaya çalışanların başvurduğu anti-demokratik yöntemleri bir kez daha sergiledi. Oleyis Genel Kurulu'nun bu yıl Kasım ayında toplanması gerekiyordu. Sendikaların Genel Yönetim Kurulu, Genel Başkan'ın yurtdışında olduğu bir sırada, Nisan ayının sonunda, Genel Kurul'un Haziran ayına alınmasını kararlaştırdı. Aynı Genel Yönetim Kurulu toplantısında 1 Mayıs'ın İstanbul'da kutlanmasına karşı çıkan bir karar alınıyor, böylece DİSK yönetiminin 1 Mayıs konusundaki tutumu açıkça sabote ediliyordu.

Genel Kurul'un erkene alınmasının başlıca nedeni, işkolundaki birçok işyerinde ve özellikle İstanbul'da süregiden grevler sonuçlanmadan Genel Merkez yöneticilerinin koltuklarını koruyabilmeleri idi. Sendikaların Marmara ve Antalya bölgelerinin genel merkez yönetimine karşı çıktığı, bu gubelerin ise Genel Kurul delegelerinin yüzde 65'ini elinde bulundurduğu biliniyordu. Hesap, bir yandan Genel Kurul erkene alınırken, diğer yandan tabanın ilerici delegelerinin Genel Kurul'da temsil edilmesini engellemektir. Genel Merkez yöneticileri, Marmara Bölgesi'nin İstanbul'da uluslararası tekellere bağlı işyerlerinde bir dönem içinde gerçekleştirilen 21 direnişin hesabını, patronlar adına işçilerden sözmeye çalışıyordu.

Nitekim bu hesaplar ortaya çıktı. Antalya Bölge Şubesi'nin

seçilmiş yöneticileri ve Genel Kurul delegeleri ihraç edilerek, Şube AP ve MHP'ilerin eline teslim edildi. Genel Kurul'da 90 delege ile temsil edilmesi gereken Marmara Şubesi'nin ise delege sayısı 63'e indirildi. Buna karşılık Ege Bölge Şubesi'nin kendi Genel Kurul'unda tek listeden seçtiği 13 delege ile temsil edilmesi gerekirken, delege sayısı kayıtlar tahrih edilerek 24'e çıkarıldı ve bu sahtecilik Genel Merkez tarafından da kabullenildi. Bütün olup bitenlere, kendilerini "birlik ve dayanışma" yanlısı tanıyanlar da açıkça ortak oluyorlardı.

DİSK'in bütün bu gelişmelerden sonra, Genel Kurul'un Kasım ayında yapılması doğrultusundaki müdahalesine rağmen, Oleyis yönetimi Genel Kurul'u 28 Haziran'da yapmakta direndi. Sonuç, hiç kuşkusuz anti-demokratik, gayrimeşru bir kongre oldu. Kongreye Marmara Şubesi'nin seçilmiş delegelerinden hiçbiri katılmadı. Kongrede baş "tabansız" Mehmet Kılınç Divan Başkanlığına getirilirken, DİSK içindeki "tabansız" yöneticilere karşı sendikal demokrasiyi savunur gözükmeye çalışan "birlik ve dayanışma" yanlıları ile Kılınç'ın baş destekçisi oldular. Bu kişiler, Oleyis genel merkezinde CHP, AP, hatta MHP yanlılarının oluşturduğu ittifakın nesnel olarak yanında yer aldılar. Genel Kurul sonucunda Genel Sekreterliğe seçilen Arap Tahir'in, DİSK üyesi üç sendikadan ihraç kararlarına imza koyan Onur Kurulu üyelerinden biri olması da ilginç bir sonuçtu.

Çağdaş Gazeteciler Derneği
Genel Başkanı Yılmaz Ateş

Basında sermayenin borazanlığına hayır!

Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin kuruluş amacını ve bugüne dek sürdürdüğü çalışmalarını hakkında bilgi verir misiniz?

Çağdaş Gazeteciler Derneği'ni Basın-Yayın emekçilerinin somut sorunları yaratmıştır. Tekel dışı kalmış "naylon" basın emekçilerinin öncelikle çözüm bekleyen "naylon kadro", grevli-toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkını kullanamama gibi sorunları vardır.

Örneğin; bugün Ankara'da 24 tane günlük gazete yayınlanmaktadır. Yasa-lara göre bu gazetelerin, 288 sarı basın kartlı basın emekçisinin istihdam etmesi gerekir. Yine Basın İlap Kurumu genel kurulu kararına göre bu gazetelerin günlük, 3 bin baskı yapması gerekir. Oysa bugün bu 24 gazetede çalışan gerçek basın emekçisinin sayısı 80 dolayında, çalışmadığı halde, çalışıyor gösterilen ve bizim de "naylon kadro" dediklerimizimizin sayısı ise 200'ün üzerinde; baskıları da, 350-500 arasında değişmektedir. Artan kağıdı işverenler karaborsada satmaktadır.

Kadroda gösterilen "naylon kadro" sayısı, çalışan emekçinin birkaç katı olduğu için, bugüne kadar, bu gazetelerin hiçbirinde toplu iş sözleşmesi yapılmamıştır, yapılamamaktadır.

Bu gazete kadrolarına alınmak da ayrı bir sorun. Yıllarını bu meselede vermiş arkadaşlarımız kadroya alınmadığı için sarı basın kartı taşıyamazken, işverenin kayıvalıdesinin, esrar kaçakçısının cebinde ve hatta MİT ajanlarının bir kısmının cebinde sarı basın kartı vardır. Bütün bunları tesbit edip Başbakanlığa, Basın Yayın Genel Müdürlüğüne bildirdik. Ancak henüz bir şey yapılmış değildir.

Derneğimiz 16 ay önce kuruldu. Kurulduğunda bu işkolundaki sendikaların ve Cemiyet'in basın emekçilerinin bu sorunları gereken ilgiyi gösterdiği söylenemezdi. Ankara Gazeteciler Cemiyeti halen de öyledir; işbirlikçi sermayenin borazanlığını yapmakta, buna hizmet etmeyecek ilericî-devrimci, sosyalist basın emekçilerini üyeliğe dahi kabul etmemektedir.

Gerek tekelci başında ve gerekse tekel dışı "naylon" basındaki gazetecilerin,

rin, çalışma güvencileri yoktur. Bunların yanısıra basın emekçileri açısından olduğu kadar, demokrasi, demokratik güçler ve işçi sınıfı mücadelesi açısından da sakıncalı olan basındaki tekelleşmeye karşı, tüm çalışanların grevli-toplu sözleşmeli sendikalaşma haklarının kazanılması için çalışmak temel ilke-mizdir.

Ancak TRT-TV ve Basın Yayın Genel Müdürlüğündeki üyelerimizin grevli-toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkını bir an önce kullanmaları; TRT'nin özleştirilmesi; gerçek söz ve yazım özgürlüğünün sağlanması; halktan ve işçi sınıfından yana demokratik bir basın-yayın gerçekleştirilmesi yolunda, il-keli, tutarlı uğraşımızı sürdürmek kararındayız.

Bu sorunlarınızın çözümü nedir? Nasıl çözümleneceksiniz?

İşçi sınıfının bir kesitini oluşturan basın-yayın emekçilerinin sorunlarını işçi sınıfının sorunlarından, çözümünü de işçi sınıfının sorunlarının çözümünden ayrı düşünmüyoruz. Emperyalist-kapitalist düzen var olduğu sürece basın-yayın emekçilerinin ve işçi sınıfının sorunları var olacaktır. Köklü ve gerçek kalıcı çözüm ise işçi sınıfı iktidarının gerçekleştirilmesi ile mümkündür.

Ancak, her demokratik kitle örgütünün, tabanın sorunlarına, ilkel, tutarlı, bilimsel çözümlerini getirilmesi yolunda vereceği mücadele, bağımsızlık, demokrasi ve işçi sınıfı mücadelesinden soyutlanamaz. Ve kanıma göre de, savaşsız, sömürsüz bir düzenin kurulması yolunda verilen en tutarlı mücadele olacaktır.

Son aylarda demokratik kitle örgütlerinde ortaya çıkan bir olumsuz gelişme gözleniyor. Özellikle

TOB-DER ve giderek DISK'te yoğunlaşan bu ayrımcı tavırları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Olumsuz koşulları hâlen yaşamaktayız. MC iktidarı düşürülmesine rağmen, faşist güçlerin saldırıları önlenemekte, istemleri bir bir hayata geçirilmektedir.

Burjuvazi yarattığı bunalımın faturasını emekçi halkımıza ve işçi sınıfına ödetmek için, karşındaki güçlü örgütleri çılgın, güçsüz duruma düşürmek istemektedir.

TOB-DER, faşizmin, kapitalist-emperyalist sistemin halkımız tarafından gerçek yüzleriyle tanınmasında önemli görevler yapmaktadır. DISK sömürsüz sınırlandırmada, işçi sınıfının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde önemli görevlerle karşı karşıyadır. Sendikal örgütleri ve demokratik kitle örgütlerini kendi özgün sorunlarından soyutlamamak zorundadır. Özgün, mesleki sorunları ikinci plana atılmamalıdır.

TOB-DER ve DISK'te görülen bu olumsuz gelişmeler, buradan kaynaklanmaktadır. Bu örgütlerde, burjuvazinin oyununa gelerek, bu örgütleri, görevini yapmaktan alıkoymak, burjuvaziye hizmet anlamına gelir.

Faşizmin ve tüm gerici-tekelci güçlerin, tam bir faşist düzen kurma yolunda ortak eylem içinde olduğu günümüzde, işçi sınıfı mücadelesinde, tasfiyeciliğin, dükkançılığın yeri yoktur, olamaz da.

Bugün faşizme ve sömürüye karşı; ilericî, devrimci, yurtsever örgütlere, güçlere, yani tüm demokratik güçlere düşen görev, güç ve eylem birliği yapmaktır. Bu yolda gerçek birliğin sağlanmasına gölge düşürmekten kaçmak, anti-faşist, anti-emperyalist olan herkesin görevi olmalıdır.

NOT... tutanak

Ayıklayın bakalım pirincin taşını. MHP Beşiktaş ilçe sekreteri Ergin Örgügören MİT Ajanı mı, değil mi?...13 soygun ve cinayet olayına adı karışan, meçhul bir kaynaktan aldığı 1 milyon 486 bin lirayı örgüt içinde kullanan ve yayınladığı broşürlerle MHP içinde illegal terör hareketlerine kendi çapında rota çizen bu adam MİT ajanı mı, değil mi?..

Bu adam ajan veya değil. Ama bu adam MHP'nin bir yöneticisi...

İlk önce bunu saptayalım. Peki bu olay nasıl çıkıyor ortaya? Öteden beri ve zaman zaman YÜRÜYÜŞ sütunlarında belirtildiği gibi Hürriyet gazetesiyle MHP Genel Merkezinin teknik işbirliğiyle.

MHP Genel Merkez yöneticileri düşünüyorlar, taşıyorlar, "ilk davranan biz olalım" hesabıyla bu olayın açığa çıkmasını uygun buluyorlar ve Hürriyet'in Ankara'daki önemli bir adamına mizansen dikte ettiriyorlar. Hürriyet'in haberinde, kaynağın MHP Genel Merkezi olduğu saklanmıyor. Ama işin bir de usturu bu olmalıdır ya. O da şöyle formüle ediliyor:

"... MHP Genel Merkez Yöneticileri arasında dahi çok az kişinin bildiği bu yerli Watergate olayının gizli tutulması, partinin en yüksek düzeydeki yöneticileri tarafından kararlaştırıldı..."

Şimdi sormak gerekiyor: MHP Genel Merkez yöneticileri arasında dahi çok az kişinin bildiği ve gizli tutulması kararlaştırılan bu olayın Hürriyet'e bu "çok az kişi"den biri tarafından verilmesinde ilginç değil mi?

Şimdi bunları bir yana bırakalım. Ergin Örgügören davadan dönmüştür. Büyük bir olasılıkla şimdi içerdedir. Zamanında vurulup, öldürülemediğine göre de MHP Ergin Örgügören'i MİT Ajanı ilan edip işin içinden sıyrılmayı denemektedir...

Şimdi gelelim olayın öbür yanına. Bu adam gerçekten MİT ajanıysa. Hiç farketmez. Bu adam bir yıldır 1,5 milyon liraya yakın parayı bankadan çekip örgüt işlerinde kullanıyor. Bu adam cinayet ve soygunlarda görev alıyor. Bu adam bir takım broşürler hazırlayıp örgüte dağıtıyor. Bunlar parti içinde karar almadan mı kararı onaylatmadan mı oluyor?

MHP Genel Merkezini kıvrım kıvrım kıvrandıran olgular da bunlardır.

İşte bunun içindir ki, haber Hürriyet'in Ankara'daki önemli adamına dikte ettirilirken işin bu yanı da düşünülmüş ve Ergin Örgügören hakkında parti içinde tahkikat açıldığı masalı çı-kartılmıştır.

Haberin gazetede yayımlandığı gün bilgisine başvuru MHP İstanbul İl Başkanı, Ergin Örgügören'in partiden ihraç edildiğini söylüyor gazetecilere. Gazeteciler soruyorlar:

"Hangi tarihte?

Yanıt:

"Valla bilmiyorum, onu Genel Merkezimiz bilir..."

Bir il örgütünün başkanı kendisine bağlı bir ilçe sekreteri partiden ihraç edilecek de onun tarihini bilemeyecek!

Alpaslan Türkeş'in daha haber yayınlanıncasız Ergin Örgügören'i MİT ajanı ilan etmesine ne demeli? İlan ettiğine göre MİT'teki bağlantıları anında kendisine bilgi yetiştirdi. Değil-se partisinin Beşiktaş ilçe sekreterinin MİT Ajanı olduğunu bile bile, birlikte "Vatan Millet" hayrına cinayetler işledi, soygunlar düzenledi...

Gestapo'dan diplomalı bir şebeke reisliği batağa toslamıştır. Düşünmüş, taşınmış ve işin içinden sıyrılmayı "ilk silahı çeken ben olayım" hesabında görmüştür...

Başbakan Bülent Ecevit ise MİT müsteşarlığından ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığından aldığı bilgilere dayanarak Ergin Örgügören'in MİT Ajanı olmadığını söylemiştir.

Her ne hal ise. Bu dava sonuçlandırılmadık. Ama sadece bu değil. MHP hangi dış kaynaklarla ilişki içindedir. Hangi sermaye çevreleri MHP'ye yardım etmektedir? Bir TÜSİAD üyesi iş adamının MHP'ye önemli sayıda Renault marka otomobiller hediye ettiği haberi doğru mudur? Otomobiller nelerde, hangi amaçlarla kullanılmıştır?

Hükümet bunları açığa çıkarmalıdır.

Ve birtakım sorular daha: Bizim dört ay kadar önce bu sütunlarda "Mr. Mayk" diye sözünü ettiğimiz Amerikan Büyükelçiliği görevlisi Robert Aleksandr Peck, acaba niçin bu görevinden alınmış da Washington'a gönderilmiştir. Niçin Türkiye Dışişleri Bakanlığı Amerika'ya "lütfen bu adamı alın buradan" demek zorunluluğunu duyumuştur? Niçin Amerika ilk önce buna karşı çıkmış ve Türkiye'den Peck'in "Persona nongrata-istenmeyen adam ilan edilmesini istemiştir. İstemiş de, niçin daha sonra buna gerek kalmadan, almıştır Ankara'daki görevinden Peck'i.

Bu Robert Aleksandr Peck şimdi Washington'da, Afganistan masasında oturmaktadır.

Bugün CIA'nın Afganistan masası görevlisi, dün Türkiye'de neler yapmıştır? Türkiye'deki cinayet pazarını açığa çıkarmada bu soruların yanıtı önemlidir...

FERMAT GÜN

Yaşasın Balkanlar'da dostluk ve işbirliği

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı ve Bulgaristan Komünist Partisi Birinci Sekreteri Todor Jivkov'un Türkiye'ye gelişi ve Başbakan Ecevit ile yapacağı görüşmeler Türkiye'nin sosyalist ülkelerle ve özellikle Bulgaristan ile sürdürdüğü politik, ekonomik, ticari, kültürel ve sportif ilişkilerin önemli bir basamağını oluşturacak. Yapılacak olan görüşmelerde atılabilecek olumlu adımlar çok iyi bilinmektedir ki, Türkiye'nin yararlarının, emperyalist ülkelerle değil, sosyalist ülkelerle ilişkilerinde olduğunu bir kez daha gösterecek.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, Balkan ülkeleri arasında gerçek bir dostluk ve işbirliği kurulması için öteden beri durmak bilmez bir çaba içinde olmuştur. BHC hükümeti ve Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi, Balkanlarda komşu ülkelerle ilişkilerinin gelişmesine birincil bir önem vermiştir. Sosyalist Bulgaristan için bu en doğal politikadır. Çünkü Bulgar halkının, yaşadığı bölgede barış ve güvenin korunması ve sağlanmasından, komşularıyla dostluk, işbirliği ve anlaşma ilişkilerinin gelişmesinden yaşamsal çıkarı vardır. Ve hiç kuşkusuz bu politika, öteki halklarının da temel çıkarlarıyla tam bir uygunluk içindedir. Üstelik de bütün bunlar, emperyalizmin bölgedeki durumu gerginleştirme, devletler arasındaki iyi komşuluk ilişkilerini di-namitleme, halklar arasında güvensizlik ortamı yaratma yolundaki etkili çabalarına rağmen gerçekleştirilmeye çalışılıyor.

SOSYALİST BULGARİSTAN İLE TÜRKİYE ARASINDA İLİŞKİLER GELİŞİYOR

İşte Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki ilişkiler bu temeller üzerinde yükseltilmeye çalışılıyor. Bulgaristan'ın iyi komşuluk politikası sonucudur ki, son yıllarda karşılıklı ilişkilerin daha yüksek bir düzeye çıktığını görüyoruz. Aslında bu ilişkilerin kökeni daha da eskilerdedir. 1966 yılında her iki taraf da, Sofya ve Ankara'daki elçiliklerini büyükelçilik düzeyine çıkartmışlardı. 1967'de iki ülke arasında doğrudan doğruya bir demiryolu bağlantısını engören bir anlaşma imzalanmıştı. Bundan sonra da, karşılıklı ziyaretler anlaşmalar giderek yoğunlaşarak sürdürüldü.

Bulgaristan ve Türkiye'nin değişik toplumsal sistemlere sahip

ülkeler olmaları, barış içinde birarada yaşama, bağımsızlığa, egemenliğe, toprak bütünlüğüne saygı, işlerine karışmama, karşılıklı yarara dayanan işbirliği ilkelerinde anlaşmaya engel olmamalıydı. Nitekim, bugüne dek kurulmuş olan ilişkiler de, BHC'nin bu ilkelere sınıksız sarılması sonucu bugünkü düzeyine getirilebildi. Yalnız 1975'de Helsinki Konferansı'ndan sonra dört görüşme yapıldı. 1978 yılında T. Jivkov ve B. Ecevit Varna kentinde biraraya geldiler ve her iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin derinleştirilmesini kararlaştırdılar.

Gene son yıllar içinde, Bulgaristan ve Türkiye arasında değişik alanlardaki işbirliğini düzenleyen 20'nin üzerinde anlaşma imzalandı. Bu ilişkiler, 1975 yılının Aralık ayında imzalanan BHC ve Türkiye Arasında İyi Komşuluk ve İşbirliği İlkelerinin Ortak Bildirisi temeli üzerinde kurulmaktadır. İki ülkenin parlamenterleri, bakanları, bakanlıklar temsilcileri, hatta kentleri arasında bile dostça ilişkiler geliştirilmeye çalışıldı. Sofya ile Ankara ve İstanbul, Plovdiv ile Bursa, Haskova ile Edirne, Varna ile İstanbul, Yambolu ile Lüleburgaz, Pormoriye ile Tekirdağ arasında bu gibi ilişkiler kuruldu.

İki ülkenin demokratik kitle örgütleri ve sendikaları arasında da benzer ilişkiler bulunuyor. Çerçevesi her yıl biraz daha genişleyen bu ilişkiler yoluyla, Türkiye halkı sosyalist Bulgaristan'ı biraz daha yakından tanıma olanağı buluyor. Onun Sosyalist bir ülke olmasından gelen dostluğunu öğreniyor. Kurulan ilişkiler, değişik düzey ve alanlarda gerçekleştirilen görüşmeler, yu-muşama sürecinin vazgeçilmez ögesi olarak, BHC'ye güven duygusunu sağlamlaştırıyor ve tüm dünya halkları yararına bölgedeki barışı pekiştirip kökleştiriyor.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ve Türkiye arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler, 1979 yılı Mayıs ayı sonunda Ankara'da gerçekleştirilen Ekonomik ve Teknik İşbirliği Karma Komitesi'nin dördüncü dönem toplantısıyla önemli gelişmeler kaydetti. Bu toplantıda, iki ülke arasında tarım, ticaret, gıda, sanayii, enerji teknoloji, ulaştırma, haberleşme ve turizm alanlarında işbirliğini öngören bir protokol imzalandı.

Bugün her iki ülke arasında, yük kaldırma ve taşıma makinalarının montajı ve Türkiye'de

montajı yapılan metal kesme makinelerinin tür bakımından çeşitlendirilmesi alanlarında ortak çalışmalar bulunmaktadır. Bunların yanında enerji alanındaki işbirliği de büyük önem taşıyor. Bulgaristan Türkiye'ye motorin ile fuel oil vermeyi kabul etti ve Türkiye'ye 600 milyon Kilovat saatten fazla elektrik enerjisi aktarmaya da hazır olduğunu açıkladı. Elektronik sanayi kuruluşlarının temsilcileri arasında yapılan görüşmeler de, çok değişik elektrik ölçüm aletleri, elektronik hesap makineleri, bilgisayarlar vb. ortak üretimi için uygun olanakların hazır olduğunu gösterdi.

Sınai kooperatifleşme alanında geçen yıl ulaşılan başarılar da, bu yıl içinde iki ülke arasındaki mal alışverişinin yüzde 10 kadar artmasına olanak ve güvence yaratmaktadır. Bu arada Bulgaristan'ın Bulgartabak kuruluşu ile Tekel arasında varılan anlaşmaya da önemle işaret etmek gerekir. Bu anlaşma gereğince bu yıl içinde Bulgaristan'ın Haskova kentindeki sigara fabrikasında Türkiye'den getirilecek tü-tün işlenecek. Yalnız bu yeni bir sinai kooperatifleşme biçiminin yılda 30 milyon dolayında üretim sağlaması bekleniyor.

Bulgaristan ve Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin gelişmesi ve derinleşmesi alanında ulaşılan başarılar hiç kuşkusuz, her iki halkın da çıkarlarına uygundur. Bu, aynı zamanda Bulgarlar da ve Avrupa'da barışın geliştirilmesi ve anlaşma ilişkilerinin yerleştirilmesi doğrultusundaki çabalara büyük ve önemli katkıda bulunmaktadır.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ve Türkiye arasındaki ticaretin artmasına bağlı olarak, limanlar arasındaki denizyolu taşımacılığı da artmaktadır. Bu daldaki işbirliği, ticaret gemilerinden iki ülke arasında ve üçüncü ülkelere dış ticaret mallarının taşınmasında daha fazla yararlanma, Karadeniz'deki Bulgaristan ve Türkiye limanlarından geçen transit yüklerin artırılması sorunlarını kapsıyor. İki ülke arasındaki deniz ticari ilişkilerini uyumlu bir biçimde geliştirmek için, Deniz Ticari Gemi Trafığı Anlaşması imzalandı.

İmzalanmış bulunan bu anlaşma ve bu anlaşmanın tarafların bundan sonra deniz ilişkilerinin gelişmesinde uygulanması, kuşkusuz, iki ülke arasındaki deniz ticari ilişkilerinin genişlemesi ve gelişmesine, denizyolu transit taşımacılığının artırılmasına ve

denizyolu taşımacılığı dalında daha yetkin ve modern teknolojinin uygulanmasına yardımcı olacaktır.

Son yıllar içinde kültür alanındaki işbirliğinde de önemli bir etkinleşme süreci gözleniyor. 1976 yılında Sofya'da ve 1978 yılında Ankara'da imzalanan Bilimsel ve Kültürel İşbirliği Programları, bu daldaki işbirliğinin derinleşmesi ve gelişmesinin temelini oluşturuyor. İki ülke arasındaki Kültürel ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması ise Türkiye hükümetlerinin geciktirmesi nedeniyle henüz imzalanamadı.

İki ülke arasında gerçekleştirilen kültürel değişimlerde, özellikle 1975-1979 yılları döneminde önemli başarılarla ulaşıldı.

Halk oyunları ekipleri her iki ülkede çeşitli gösterilere katıldılar. Bulgaristan'da Opera ve Bale Akademisi Tiyatrosu 1976 yılında İstanbul'da düzenlenen Dördüncü Sanat Festivali'nde büyük bir başarı kazandı. Ankara Cumhuriyet Senfoni Orkestrası, 1977 yılında Bulgaristan'da konuk bulundu. Blagoevgrad kentinin Pirin Devlet Halk Dansları ve Türkleri Topluluğu 1978 yılında İstanbul Sanat Festivali'ne katıldı. İki ülkede karşılıklı olarak resim ve fotoğraf sergileri düzenleniyor. Kütüphanecilik, müze vb. dallarda uzman değişimi de arttırılıyor. Çok yakında, kültür anıtlarının onarımı ve korunması alanında da işbirliği ilişkilerinin kurulması bekleniyor.

Bulgar Sinematografisi Devlet Kuruluşu ve Türkiye Kültür Bakanlığı Sinema Dairesi arasında 1978 yılında imzalanan dolaysız işbirliği protoközü, iki ülke arasında sinema sanatı dalındaki işbirliğinin de etkinleştirilmesi ve genişletilmesine önemli katkıda

bulunmaktadır.

1979 yılında Ankara'da Bulgar Televizyonu ve Türkiye televizyonu arasında dolaysız işbirliği protoközü de imzalandı. Protokolde televizyon programları etkinleşme süreci gözleniyor. 1976 yılında Sofya'da ve 1978 yılında Ankara'da imzalanan Bilimsel ve Kültürel İşbirliği Programları, bu daldaki işbirliğinin derinleşmesi ve gelişmesinin temelini oluşturuyor. İki ülke arasındaki Kültürel ve Bilimsel İşbirliği Anlaşması ise Türkiye hükümetlerinin geciktirmesi nedeniyle henüz imzalanamadı.

İki ülkenin yazarları arasında da çok sıkı bir işbirliği yapılmaktadır. Bulgar Yazarlar Birliği ve Türkiye Yazarlar Sendikası arasında 1978 yılında imzalanan dolaysız işbirliği protoközü, iki ülkenin yazarları arasındaki işbirliğinin etkinleştirilmesi ve genişletilmesine yardımcı olmaktadır.

Bilimsel ve Kültürel İşbirliği Programında, Bulgar devletinin kuruluşun 1300'üncü, Bulgaristan'da sosyalist devrimin 35'inci yıldönümü, Türkiye Cumhuriyeti kuruluşunun 60'ıncı yıldönümü vb. dolayısıyla, iki ülkede önemli kültürel girişimlerin örgütlenmesi de şimdiden öngörülmektedir.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, devriminin 35. yıldönümünü kutlayacağı günlerde, gene Bakanları geri dönülmez bir barış bölgesi haline getirmeye çalışıyor. Bu bilimsel sosyalist politika, diğer Balkan ülkelerinde olduğu gibi, Türkiye'de de yankılanıyor. Bu sesin yankılanmasına, emperyalizmin, bölgedeki gerici güçlerin engel olmasının önüne geçmek, Türkiye halkının, bütün Balkan halklarının çıkarları lehinedir. Todor Jivkov'un Türkiye'de yapacağı görüşmeler ve bu görüşmelerde atılacak adımlar, Bilimsel sosyalist politikanın, sosyalizmin gücünü, etkinliğini göstermesi bakımından, önemli bir gösterge olacaktır.

Balkanlarda dostluk ve işbirliğinin öncüsü

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı ve Bulgaristan Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Todor Jivkov, Başbakan Ecevit'le üç gün sürecek görüşmelerde bulunmak üzere 10 Temmuz günü ülkemize geliyor.

Jivkov'un bu ziyareti, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ilişkilerin dikkati çekecek ölçüde hızlı gelişme temposunun yeni bir göstergesidir. İki ülke arasında son yıllarda kısa bir zaman aralığında çok sayıda temaslar gerçekleşmiş ve bu temaslar, pek çok belgenin imzalanması, pek çok işbirliği projesinin uygulamaya geçişiyle sonuçlanmıştır. Herhangi iki ülke arasındaki ilişkilerin birkaç yıl içinde böylesine yoğun bir tempo içinde gelişmesi, bu ilişkilerin temelinde niteliksel bir gelişmenin göstergesi olmalıdır.

Jivkov'la Ecevit arasında gerçekleşecek yeni doruk, böyle niteliksel bir gelişmenin başlı başına örneğidir. Jivkov ve Ecevit, bu kez de taraflar arasında önceden hazırlanmış herhangi bir belgeye imza koymak, ya da yine önceden sonuçlandırılmış herhangi bir projenin uygulamasını ortaklaşa açıklamak üzere buluşmayacaklardır. Buluşmanın amacı bu değil; çok daha önemlisi, iki ülkeyi ilgilendiren sorunların temeli üzerinde, herhangi bir sınır koymadan, ayrıntılı bir çalışma ve değerlendirme yapmaktır. Diğer bir deyişle iki devlet adamı, iki ülke arasındaki ilişkilerin biçimsel ve resmi yönlerinden çok, bu ilişkilerin özünü ele almak ve burada birbirlerinin konularını kavramak için yanyana gelecektirler.

Gelişmeler de işte bu nedenle, doğrudan resmi sonuçları amaçlamaması dolayısıyla, protokol kenti olan Ankara'da değil, Antalya'da yapılacaktır. Tıpkı Başbakan Ecevit'in Bulgaristan'ı geçen ziyaretinde görüşmelerin Sofya'da değil Varna'da yapıldığı gibi.

Görüşmelerin bu niteliği, gerçekten de Türkiye-Bulgaristan ilişkilerinin temelinden ele alınmaya başladığının ve yepyeni bir içerikte gelişmeye doğru gittiğinin kanıtıdır. Bu gelişme doğrultusunu adlandırmak gerekirse, politik işbirliği, başlıca bölge ve dünya sorunları üzerinde tarafların politik konularının yakınlaştırılması deyimini kullanmak uygun olacaktır. Şimdiki görüşmelerin kapsamında, iki ülkenin Balkanlar'daki barış ve Akdeniz'in diğer sorunları gibi konuların yer alışı da bunun göstergesidir.

İki ülke arasındaki ilişkilerin böylesi nitel bir gelişme doğrultusuna içine girilmesinin köklü nedenleri vardır:

Bunlardan birincisi, soğuk savaş ortamının ve NATO'nun kıstırıcı stratejisinin oluşturduğu Balkanlar'daki gerginlik politi-

kasının, dünyadaki olumlu gelişmeler karşısında iflas etmesi ve bölgedeki tüm ülkelerin çıkarlarına aykırı niteliğinin açığa çıkmasıdır. Balkan ülkeleri arasındaki ekonomik ve politik işbirliğinin, tüm bölge halklarının çıkarları, bölgede barış ve yumuşama ortamının güçlenmesi ve bu ortamın tüm Doğu Akdeniz'e doğru genişletilmesi için denli büyük potansiyel taşıdığı açıklıkla ortaya çıkmıştır.

İkincisi, bölge ülkeleri arasındaki ekonomik ve teknik işbirliğinin, gerek tek tek ülkelerin gerekse tüm bölgenin gelişme olanaklarını kat kat arttırabileceğinin somut olarak kanıtlanmış olmasıdır. Türkiye ve Yunanistan gibi Balkan ülkelerinin kapitalist dünyanın bunalımlarından da kaynaklanan ağır toplumsal ve ekonomik sorunlarla karşı karşıya bulunduğu son yılların koşullarında, böylesi bir işbirliğinin yaşamsal önemi daha da ciddi biçimde kendisini göstermiştir. Açıkçası bu işbirliği, bölge ülkelerindeki kapitalist ekonominin toplumsal yapılarda ağır bunalımın kaçınılmaz olarak dayattığı yepyeni bir politik doğrultu, gerçekçi tek alması olarak ortaya çıkmaktadır.

Ne var ki Balkanlar'da barış, dostluk ve işbirliği ortamının gelişmesinin nesnel temellerinin varlığı yeterli değildir. Bu süreci aktif dış politikasıyla hızlandıran ve yeni temeller üzerinde geliştiren, Bulgaristan'ın kararı ve ilkel tutumu olmuştur. Bulgaristan, Balkanlar'da dostluk ve işbirliğinin geliştirilmesini, bölgenin sorunlarının bölge ülkelerinin barışçı işbirliğiyle çözümlenerek

yumuşamanın derinleştirilmesini öz hedeflerinden biri olarak benimseyen dış politikasıyla, olumlu gelişmelerin öncüsü, mihranları olmuştur.

Bulgaristan'la Türkiye arasındaki ilişkilerin politik işbirliği doğrultusunda yeni bir içerikle gelişmesi, Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu koşullarda daha da büyük önem kazanmaktadır. Bu ilişkiler, Türkiye'nin önündeki aktif, bağımsız, ulusal çıkarlara dayanan, yurt güvenliğini barışa katkıda bulunarak sağlayan dış politikası ve ekonomik gelişme seçeneğinin açık bir somutlanışıdır. Tıpkı Sovyetler Birliği'yle Türkiye arasındaki ilişkiler gibi Bulgaristan'la Türkiye arasındaki ilişkiler de, günümüzün dünya koşullarının ve yurt çıkarlarının Türkiye'yi böyle bir seçeneğe doğru nasıl kaçınılmaz olarak yönlendirdiğini kanıtlar. Bu ilişkiler, Türkiye'nin emperyalizmin baskı ve egemenliğinden kurtulmuş, yerli sömürücü ve gerici güçlerin dayatmalarına boyun eğmeyen, işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarına göre yönlendirilen bağımsız gelişme yolunun doğrultusunu göstermektedir.

Emperyalizm, Türkiye'deki gerici güçler, büyük burjuvazinin çıkarlarının savuncuları, ülkeminin bu seçeneğe doğru yol almamasını, sosyalist ülkelerle ve dünyanın tüm barışçı güçleriyle dostluk ve işbirliğinin gelişmesini, Balkanlar'ın ve tüm bölgenin barış odağı haline dönüşmesini önlemeyecektir. Çünkü bu, çağımızın yasasıdır.

Todor Jivkov'un Türkiye'ye gelişini, Türkiye işçi sınıfı ve anti-emperyalist, demokratik güçleri işte bu anlayışla selamlıyor

Jivkov kimdir?

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanı ve Bulgaristan Komünist Partisi MK Birinci Sekreteri Todor Jivkov, Sofya'nın Pravets bölgesinin bir köyünde, bir yoksul köylü ailesinin çocuğu olarak 7 Eylül 1911'de dünyaya geldi. Daha küçük yaşlarında, Sofya devlet basım evinde dizgici olarak Bulgaristan işçi sınıfının safından yerini aldı.

Jivkov 1928 yılında Bulgaristan Komünist Gençler Birliği'nin üyesi oldu ve kısa sürede devlet basımındaki yeraltı Kom-somol örgütünün sekreteri seçildi. 1932 yılında da, illegal olarak faaliyetini sürdüren Bulgaristan Komünist Partisi'ne girdi. Aynı yıl Jivkov, basımındaki Parti örgütünün de sekreteri seçildi. 1934-1941 döneminde Sofya'daki bölgesel Parti örgütlerinin başında ve BKP Sofya Vilayet Komitesi'nin üyesi oldu. İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcına kadar Sofya'daki Parti örgütlerinin örgüt, politik ve ideolojik sağlanılması ve Georgi Dimitrov'un Parti çizgisinin yaşama geçirilmesi için çalıştı.

Bulgaristan'ın faşist Hitler ordusu tarafından işgal edilmesi ve Hitler'in Sovyetler Birliği'ne saldırmasının ertesinde Jivkov, Nazi faşizmine ve onun Bulgaristan'daki işbirliklerine karşı mücadelede Bulgar komünistlerini ve tüm Bulgar halkını örgütlemek için aktif olarak çalıştı. O'nun rehberliği ve katılımıyla 31 Aralık 1942'de, Bulgaristan'da Vatan Cephesi'nin ilk yeraltı gazetesi Otechestven Front (Vatan Cephesi) yayınlandı. Daha sonra Jivkov, Birinci (Sofya) Ayaklanma Hareket Bölgesi'ndeki partizan hareketinin örgütleyicileri arasında yer aldı. O'nun yönetimindeki Çavdar Partizan Tugayı faşist orduya ve polis birliklerine karşı başarılı muharebeler kazandı. 1944 Eylül ayları arasında, başkentte ve çevresindeki tüm partizan birliklerinin ve savaşçı gruplarının komutası Jivkov'a verildi.

Todor Jivkov, BKP Merkez Komitesi'nin 1945'teki 8. Plenum'unda MK aday üyeliğine, 1948'teki 5. Parti Kongresi'nde de MK üyeliğine seçildi. 1948-1949 yıllarında ise BKP Sofya İl Komitesi Birinci Sekreterliği, Vatan Cephesi Sofya İl Komitesi Başkanlığı ve Sofya Kenti Halk Konseyi Başkanlığı görevlerini yürüttü.

Jivkov 1950'de BKP MK Politbüro üyesi ve MK sekreteri oldu. BKP'nin Ocak 1954'teki 6. Kongresi'nde BKP Merkez Komitesi Birinci Sekreterliği'ne seçildi.

Todor Jivkov 1945'ten bu yana da Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Halk Meclisi'nde milletvekili olarak görev yapıyor.

1962 Kasım'ında Todor Jivkov Halk Meclisi tarafından Başbakanlığa ve 1971 Temmuz'unda da Altıncı Halk Meclisi tarafından Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi Başkanlığı'na seçildi. "Bulgaristan Halk Cumhuriyeti Kahramanı" ve "Sosyalist Emek Kahramanı" ünvanlarıyla taltif edildi. 1977 yılının Mayıs ayında ise en yüksek Sovyet ünvanı "Sovyetler Birliği Kahramanı" ünvanı ile onurlandırıldı.

Todor Jivkov, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin mücadelesinde, bu hareketin bilimsel sosyalizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birliğinin yılmaz savunucusu olarak aktif bir rol aldı. Todor Jivkov, bir Parti ve devlet yöneticisi olarak, Bulgaristan'ın sosyo-ekonomik gelişmesinin teorik ve pratik sorunları, sosyalist devrimin karakteri, sosyalist sanayileşmenin yönelimleri, kırlarda kooperatif sisteminin sağlanması ve perspektifleri, sosyalist devletin rolü ve görevleri alanlarında seçkin bir ideolojik ve teorik çalışmayı yürüttü. Jivkov'un bu yapıtları 25 ciltli bulan Seçme Eserler'inde toplanmış bulunuyor.

Tekellerin şışirdiği petrol faturasası

* "Yılın ilk yarısında ham petrol yerine 3 kat daha fazla ödeme yaparak, fuel-oil, benzin, motorin gibi ürün alımına giden TPAO'dan yakınan çok, ama harekete geçen yok"

* "1 milyon 350 bin tonluk hampetrole ilişkin bağlantıyı yapmak üzere, SSCB yetkilileri iki aydır Türk heyetini bekliyor"

Türkiye geçen yıl, gereksinimi olan 17 milyon tonluk ham petrol için 1 milyar 800 milyon dolarlık döviz ödemmiştir. 1979'un ilk beş aylık ithalat verilerine bakıldığında, geçen yılın eş dönemine oranla daha az hampetrol, daha fazla "ürün" dışalımını yaptırdığı görülmektedir. İktidar, yaptığı açıklamalarda gelişmiş kapitalist ülkelerin başında gelen ABD'deki akaryakıt sıkıntısını hatırlatarak, Türkiye'deki kıtlığı, tüm dünyada varolan bir bunalımın Türkiye'ye yansayan kaçınılmaz sonuçları olarak göstermektedir. Her seferinde de, moda deyim haline getirilen "döviz darboğazı" da gerekçeler arasına sıkıştırılmaktadır. Oysa, sorunun kapitalist sistemin sorunu olduğu ve Sovyetler Birliği'nin halen dünyanın en çok petrol ihraç eden ülkesi durumunda olduğu gayet iyi bilinmektedir.

Hampetrol konusunda izlenecek ciddi bir programın, Türkiye'yi benzin ihraç edecek bir ülke durumuna getirebileceğini, hesaplamalar göstermektedir. Devlet Planlama Teşkilatı'na göre, yılın ikinci yarısında Türkiye'nin 9,8 milyon ton dolayında hampetrole gereksinimi olacaktır. Bunun 1,75 milyon tonluk bölümünün yurtiçinde üretilmesi, geriye kalan 8,1 milyon tonunun da ithali gerekmektedir. İthalatı öngörülen 8,1 milyon tonluk ham petrolün, 7,1 milyon tonu için Sovyetler Birliği, Irak, Libya ve İran ile bağlantılar yapılmıştır. Ancak, bugüne kadar izlenen petrol politikalarına bakıldığında, bağlantıların ya da ödüllü fiyatların, kuyrukları uzatmayı önlemediğini açıkça ortaya koymaktadır.

Örneğin, Türkiye'nin rafinerilerini tam kapasitede çalıştırabilmesi için 1,4 milyon ton düzeyinde ham petrol açığı vardır. Bu açığın kapatılabilmesi için, Mayıs ayında yapılan hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyon toplantıları sonunda SSCB yeni bir olanak yaratmış ve Türkiye'ye vereceği hampetrolü 1 milyon 650 bin ton düzeyin-

den 3 milyon tona çıkarmayı kabul etmiştir. 1 milyon 350 bin tonluk hampetrole ilişkin bağlantıyı yapmak üzere, SSCB yetkilileri iki aydır Türkiye Heyetini beklemekte, ama Ecevit Hükümeti işi ağırdan almaktadır.

1974 yılından bu yana Türkiye'nin en önemli ekonomik sorunları arasında yer alan petrol ithalatı, 1977'ye gelindiğinde 4 milyar doları aşan dış ticaret açığının üçte ikisini oluşturmuştur. Bu yıl ilk beş aylık dönemde 572 milyon dolar harcanmasına karşın, benzin istasyonları önündeki uzun kuyruklar devam etmektedir.

Ecevit Hükümeti, Türkiye'nin aylık kotalar halinde belirlenmiş ve o ay içinde kullanılmadığı takdirde yanan ham petrol bağlantılarından, yılın ilk beş aylık döneminde tam olarak yararlanmamıştır. Döviz transferlerini zamanında yapmaması ve tanker trafiğinin aksatılması nedeniyle, bağlantısı olduğu halde 850 bin tonluk ham petrol alınamamış, bunun yerine üç kat daha fazla

döviz ödenerek "ürün" alımı yoluna gidilmiştir.

Türkiye'nin bağlantılı ham petrol ithalatını gerçekleştirmekle yükümlü kuruluşu olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, bu durumu yeterli döviz kaynağının olmayışı ve transferlerin süresi içinde yapılamayışı ile açıklamaktadır. Transferleri yapmakla yükümlü Merkez Bankası yetkililerince, aksaklığın gerçek nedeni ise şöyle açıklanmaktadır:

"Son dakikaya kalınca tabii ki döviz bulunamıyor. Türkiye 110 milyon dolarlık ham petrol ithalatını yapamayınca, açığı kıs-

men de olsa kapatmak için... alımına 299,6 milyon dolar harcaması durumdadır. Bunun önlenmesi için TPAO'yu defalarca uyardık. Döviz istemlerini son dakikada değil, birkaç gün önce yapın dedik. Ancak, Haziran ayına kadar uyarılarımızdan olumlu bir sonuç alamadık."

Konu "ürün" dışalım olduğunda döviz bulan ve transfer için zamanında başvuruda bulunan TPAO, hampetrole gelince döviz bulunamıyor ve transferler de birden aksamaya başlıyor! "Ortaklığın" yurt içinde değil de, yurtdışındaki "spot" piyasaları yöneten tekellerle oluşturduğu sanısını yaratan bu uygulamaya Haziran ayında son verilmiştir. Yılın ikinci yarısında, gelişimin hangi yönde olacağı konusunda tahmin de bulunmak ise güçtür.

ZAMMIN ETKİSİ

Petrol ihraç eden ülkeler örgütü OPEC'in petrol fiyatlarına yaptığı son zammın Türkiye'ye etkisi hangi düzeyde olacaktır? Bilindiği gibi, OPEC'e üye 13 ülkeye önümüzdeki üç aylık dönem için bir varil petrolün taban fiyatının 18, tavan fiyatının ise 23,5 dolar olmasını kararlaştırmıştı. Örgüte üye 13 ülke, günde 29 milyon varil petrol üretmektedir.

Türkiye'nin, ödüllü fiyatlarla hampetrol sağladığı Irak, Libya İran ve Sovyetler Birliği ile toplam 7 milyon 102 bin tonluk bağlantılarını sürdürübilmesi halinde, aylık ham petrol faturasasının 15-20 milyon dolar dolayında etkileneceği hesaplanmaktadır. Bağlantılı alımların aksaması ve "spot" hampetrol ya da ürün alımına gidilmesinin, aylık faturaya etkisi ise 100 milyon doları aşabilecektir.

Dört ülke ile yapılan bağlantılarda, Türkiye, yeni OPEC fiyatlarıyla 1 milyar 128 milyon dolar ödeyecektir. Bu tutar, Türkiye'nin hampetrole Mayıs ayında ödediği fiyata göre 364,5 milyon dolar daha fazla ödeme yapılmasını gerektirmektedir. Bir başka deyişle, Mayıs ayında ham petrolün tonuna ödenen 107,5 dolarlık ortalama fiyat, 160 do-

lara kadar yükselebilecektir. Ancak, bu hesap, yapılan bağlantılara OPEC zammının uygulanacağı varsayımına dayanmaktadır. Oysa, Türkiye bağlantı yaptığı ülkelere hampetrolü bu fiyattan değil, anlaşmalardaki ödüllü fiyatlardan sağlamaktadır.

Sovyetler Birliği, Irak, İran ve Libya ile yapılan bağlantılarda fiyat hükümlerine göre, yılın ikinci yarısında ham petrol ton başına en çok 125 milyon dolarlık ödeme yapılması gerekmektedir. Bağlantılı ithalatın önemi, 1979'un ilk yarısında Türkiye'ye çok pahalıya mal olan deneyimle, bir kez daha vurgulanmıştır. Söz konusu dönemde, bağlantısı bulunduğu halde 1 milyon 36 bin tonluk hampetrolün dışalımını gerçekleştiremeyen Türkiye, döviz yükü 110 milyon dolar olan bu hampetrol yerine 299,6 milyon dolarlık "ürün" dışalımını yapmıştır.

YERLİ ÜRETİM

Geçtiğimiz günlerde, Sovyetler Birliği Jeoloji Bakanı'nın Türkiye'yi ziyareti ile yeniden gündelleşen Türkiye'deki petrol arama, sorun önemli bir boşkayınını oluşturmaktadır. Başbakan, basına yaptığı açıklamalarda Türkiye'de zengin petrol yataklarının bulunduğu, ancak çok derinde bulunması nedeniyle ileri teknoloji gerektirdiğini belirtmiş ve konuya ilişkin olarak uzmanlarca hazırlanan bir raporun Türk Hükümeti yetkililerine iletilmiş. Edinilen bilgilere göre, söz konusu rapor TPAO yetkililerince pek "önemsenmemiş"tir.

TPAO, petrol arama ve üretim yatırımlarını düşük düzeyde tutarak, işin "ticari" yanına ağırlık veren bir politika izlemektedir. 10 yıldan bu yana 1 milyon ton düzeyinde üretim yapan ve üretimini geliştirmeyen Kurum yöneticileri, pazarlamaya olan eğilimleri de, Ankara'nın en merkezi yerindeki görkemli genel müdürlük binasıyla yetinmeyip, yer yenisinin yapıpına karar vererek kanıtlanmışlardır.

TSİP TEŞKİLATLARINA ÇEKİLEN TELGRAF ÇOK YÖNLÜ "İŞLEV"LER GÖRÜYOR.

Dergimizin geçen sayısında Birlik Dergisinin, TSİP Genel Sekreteri tarafından 25 Nisan günü TSİP teşkilatlarına gönderilen bir telgrafı savunma adına 1 Mayıs'taki kararlılığı karalamaya çalışan yazısını yanıtlayan bir yazı yer aldı. Bu yazıtımızda yer alan teknik bir hatayı düzeltmemiz gerekiyor. Sıkıyönetimin 26 Nisan tarihinden itibaren uzatılmasının 25 Nisan tarihinde kararlaştırılması sonucunda, yazıtımızda bu tarih 26 Nisan olarak belirtiliyor. TSİP yöneticileri tarafından teşkilatlara gönderilen telgrafın sıkıyönetimin uzatıldığı gün gönderilip gönderilmemesi sonucunda hiçbir şey değiş-tirmemektedir ama, bu düzeltmeye yer verirken, ünlü telgrafın bir başka "işlev"e sahip olduğunu ortaya çıktığını da belirtmeden geçemeyeceğiz. Birlik Dergisinin 19. sayısına bir göz atmak bu telgrafın "işlev"inin yalnızca "geri çark" talimatı vermek olmadığını da ortaya çıkartıyor. Ünlü telgrafın aynı zamanda, TSİP tarafından yayımlanan 1 Mayıs bülteni nedeniyle sıkıyönetim mahkemesinde açılan ve sonuçta TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz'ın bir ay hapis cezası ile hüküm giydiği ve geçmişte sabıkasız olmadığı gözönünde tutularak cezasının ertelendiği davada Kaçmaz tarafından "suçsuzluğun" bir kanıtı olarak ortaya sürülen temel bir belge olduğunu da öğreniyoruz. Birlik Dergisinden öğrendiğimize göre bu telgraf artık sıkıyönetim mahkemesinde 1 Mayıs'ta TSİP'in başından beri tutumunun ne olduğunu kanıtlayan bir "kanıt"tır. TSİP Genel Başkanı şunları söylemiştir duruşmada: "İşte bu nedenle Partimiz 1 Mayıs Alanında bulunma kararını aldı. Ama biz bu kararın alırken bunun sembolik bir karar olduğunu biliyorduk. Çünkü işçi sınıfı daha yeni yeni yapmaya başladığı 1 Mayıs gösterilerine tam anlamıyla ve sonuna kadar sahip çıkacak ölçüde bu hakkı bünyesine mal etmiş, gelenekselleştirmiş değildi." (Birlik, Sayı 19)

YÜRÜYÜŞ TSİP'in niyetine ilişkin olarak Kaçmaz'ın belirttiğinden farklı şeyler söylemedi. Gönderilen telgraf da Yürüyüş tarafından yalnızca TSİP yöneticilerinin gösterişli çıkışlarının ardında yer alan niyeti sergilemek için sözkonusu ediliyordu. Bugün TSİP yöneticileri niyetlerini açıkça söylediklerine ve ünlü telgrafı da sıkıyönetim mahkemelelerinde bir "kanıt" olarak öne sürdüklere göre YÜRÜYÜŞ'ün ekleyeceği hiçbir şey kalmıyor. Bırakalım sözkonusu telgraf, sıkıyönetim mahkemesinin tozlu rafları arasında yerini alsın...

Lenin'den bugüne

GEZİ İZLENİMLERİ

Yazan
VARLIK ÖZMENEK

İŞTE SSCB

Kapitalist sistemle sosyalist sistemin, yaşamın her alanında kendini duyuran birbirine taban tabana zıt karakterini bir an göz ardı ederseniz, Sovyet insanıyla konuşurken, bazı şeyleri anlamakta ve anlatmakta karşılıklı olarak güçlük çekebilirsiniz.

Bundan 60 yıl önce 1919 yılının 1 Mayıs'ında Lenin Kızıl Meydan'daki törende emekçilere şunları söylemiş:

"Torunlarımız, kapitalist sistemin belgelerine ve anlarına, oldukça tuhaf şeyler diye bakacaklar. Hayatın ihtiyaçları konusundaki ticaretin nasıl olup da kişilerin elinde olabildiğini, fabrikaların ve değirmenlerin nasıl olup da tek tek bireylerin malı olabildiğini, bir adamın diğerini nasıl sömürebildiğini, nasıl olup da hiç bir iş yapmayan insanlar olabildiğini anlamakta güçlük çekecekler..."

60 yıl sonra Lenin'in torunlarıyla konuşurken onların kapitalist sistem içinde doğal karşılanabilecek bazı soruları ve bazı şeyleri anlamakta büyük güçlükler çektiğine tanık olduk. Ama Sosyalist sistem içindeki çoğu doğal olgunun da karşı açıdan aynı şekilde güçlükle kavrandığını da eklemeliyim.

Tiflis yöresinde yaptığımız bir gezi sırasında otomobilimizin şoförü Vili ile gezi ekibimizin bir üyesi arasında geçen ilginç konuşmaları dinlerken doğrusu zaman zaman gülmekten kendimi alamadım.

200 ruble aylık geliri olduğunu, bir dikiş atölyesinde çalışan kansının 142 ruble aldığını, söyleyen iki çocuk sahibi Vili soruları yanıtlıyordu:

"Eşinin çalışmasını istiyor musun?"

"İstemek çalışır mı?"

"Devlet mi istiyor?"

"Devlet, ev hizmetlerini, çocuk bakımını iş saydığı için isterse kadınlar dışarda çalışmasın diyor."

"Ama sen çalışmasını istiyorsun?"

"Sadece benim istememle olmaz. O da istiyor..."

"Peki çocuklara kim bakıyor?"

"Kamının annesi."

"O çalışıyor mu?"

"O çalışmış emekli olmuş. Şimdi de torunlarına bakıyor..."

Karşılıklı soru ve yanıtlar sürüyor:

Özgür bir yaşamı tüm toplumla paylaşmak

"— Ev kirası ne veriyorsun?"

"— 10 ruble."

"— Elektrik, su, havagazı, yakacak?"

"— Hepsini içinde."

"— Çok ucuz değil mi?"

"— Niçin pahalı olsun?"

"— Sen istesen başka bir kente gidebilir misin?"

"— Niçin gitmeyeyim?"

"— Hani kafana esti, atlayıp uçağa, trene gidebilir misin?..."

"— Anlayamadım."

"— Kafana esse, çekip gidebilir misin?"

"— Kafama nasıl esecek?"

"— Canım, durup, dururken, izin almadan gitsen?"

"— Niçin efendim, durup dururken gideyim?"

"— Hani canım illaki izin alman mı gerekir resmi makamlardan?"

Vili bir türlü kavrayamıyor bu soruyu.

"— Yıllık bir ay iznim var. İstedğim yere giderim."

"— Sen nereye gidiyorsun?"

"— 15 gün denize, 15 gün de köyüme."

"— Köyde ne var?"

"— Bir evim var, sayfiye evi."

"— Ev senin mi?"

"— Evet, benim..."

"— Ev senin olabiliyor mu?"

Vili bu soruyu hayretle karşıladığını belli ederek yanıtlıyor:

"— Olabiliyor..."

"— Peki tarlalar?"

"— Onlar hepimizin..."

"— Evinin bahçesi?"

"— O olabilir. Çiçek, ağaç, sebze ekmek için..."

"— Peki şehirde de bir ev almak ister misin?"

"— Hiç düşünmedim. Ama isteyenler alıyor."

"— Nasıl alıyorlar?"

"— Üç bin ruble. Bin rublesini peşin ödeniyor, geri kalan iki bin rubleyi yirmiyılda ödüyorsun..."

Bu sorulardan sonra Vili bize soruyor:

"— Siz efendim, nerede oturuyorsunuz?"

Senatör Köseoğlu, "benim evim var" diyor. Vili bana dönüyor:

"— Kirada oturuyorum" diyor.

Vili kaç para kira verdiğini soruyor, öğrendikten sonra bu kez aylık geliri soruyor. Aylık

gelirim kiraya gittiğini öğrendikten sonra:

"— Siz bana yalan söylüyorsunuz." diyor. "Peki nasıl geçiniyorsunuzuz?"

"— Eşim de çalışıyor..."

Vili söylediklerime inanmadı. Oysa çok ciddi konuşuyorduk...

*** **

Lenin'in torunlarıyla buna benzer bir çok konuda birbirinizi anlamakta güçlük çektiğiniz olur...

Bugünkü Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği hükümet üyelerinin örneğin, üçte ikisinin işçi ve köylü kökenli olduğunu bilmek Vili için ilginç değil. Elektrikçi, marangoz, yağhane işçisi, otomatik makineler avarcası, montör, makinist yardımcısı, inceleme büroları mühendisi, havacı, ressam. Bunlar bugün iş başında olan SSCB Bakanlar Kurulu üyelerini ilk meslekleri...

Bu olgu ne kadar ilginç değilse, hangi kademede olursa olsun yöneticiler için bir soru sorulduğunda verilen şu yanıt da o kadar yaygın:

"— İyi çalışmak zorunda. Yoksa alınır görevinden..."

Konuşmalarda, sohbetlerde bunlar böyle kaşlar çatılarak falan söylenmiyor. Bırakın onu, böyle söylenirken iş için bir de kahkaha katıyorlar:

"— Çok çalışmalı, çok çalışmalı..."

Örneğin Batum'da Botanik Bahçesi Müdürüne Vali Revaz Bey bunları söyleyince o da güler başını sallamıştı:

"— Çok çalışmalı, çok çalışmalı... Öyle ya!..."

*** **

Sovyetler Birliği'ne gelenlerin en çok sordukları soruların başında "eşitlik" kavramına ilişkin olanların geldiğini söylüyorlar. Bu konudaki bazı soru ve yanıtları size aktarayım.

"— Burada herkes eşit ücret mi alıyor?"

"— Hayır böyle eksik bir anlayış, emeğin nitelik ve niceliğine göre karşılığını verme ilkesine ters düşmez mi? Bizce düşer. Yoksa, fabrikada yeteneğini geliştirerek icadlar yapan bir işçiyen emeğinin karşılığını vermemiş olmaz mıyız? Günde 80 kilo çay toplayan emekçiyle 150 kilo toplayan emekçi arasında emeğin niceliği açısından fark yok mudur? Bizce vardır. Onun hem geliri artacaktır, hem de onu emek kahramanı seçeceğiz biz."

Ve bu konuda bir kaç örnek daha veriliyor:

"— Güç koşullarda, uzak yer-

lerde çalışan emekçilerin daha yüksek ücret almaları, onlara daha çoktatil, dinlenme hakkı verilmemesi, tazminat ödenmesi doğru olmaz mı? Bizce doğru olur..

"— Peki sizin eşitlik anlayışınız nedir?"

"—Eşitsizliği yaratan nesnel koşul ve etkenler giderilmedikçe bu söz süslü ama boş bir söz olur. Bir adam düşünün çalışma hakkı yok. Çalışmak istiyor işi yok. Ne olacak o zaman? İşsizlik, çalışmamak insanın hakkı olabilir mi? Bizce olmaz. Eşit işe farklı ücret de olamaz. Eşit işe eşit ücret almak lazımdır.."

1930 yılından bu yana Sovyetler Birliği'nde işsizliğin görülmediğini söylüyorlar ve eşitlik ilkesinin her başka yönünü daha anlatıyorlar:

"Dil, din, ırk, uyruk ayrıcalık olamaz. İnsanlar arasında eşitsizlik nedeni olmaz. Eşit haklar, eşit olanaklar... Parasız öğretim herkes içindir. Karşılıksız sağlık hizmetleri herkes için eşittir. Emeklilik, tatil hakkı herkes içindir..."

*** **

Tercümanımız Guram gene bu konularla ilgili olarak kendisine yöneltilen bir başka soruyu da şöyle yanıtlamıştı:

"— Sen parti üyesi misin?"

"— Hayır değilim."

"— Partilerin ayrıcalıklı oldukları söyleniyor."

"— Evet onlar ayrıcalıklı."

"— Nasıl meselâ?"

"Benden daha çok çalışıyorlar. Ben işten çıktıktan sonra eve gidiyorum, onları daha başka, sosyal alanlarda işler bekliyor. Onların omuzlarında daha çok yük var. Daha çok sorumluluklar, görevler yükleniyorlar. Onlardan daha çok fedakarlık isteniyor. Onlardan daha çok bilgi ve yetenek isteniyor. Çok yoruluyorlar..."

Guram'ın kafasındaki 'ayrıcalık' ya da eski deyimle 'imtiyaz' kavramı buydu... Bunun tersi bir anlayışı Sovyet insanının anlamasını ve kabul etmesini beklemeyin. Zira 60 yıl önce "Torunlarımız, kapitalist sistemin belgelerine ve anlarına oldukça tuhaf şeyler diye bakacaklar" diyen Lenin sözlerini şöyle sürdürmüştü:

"— Şimdiye dek, çocuklarımızın göreceği şeylerden bir peri masalı gibi söz edildi, ama şimdi yoldaşlar açıkça gördüğünüz gibi, temelini attığımız sosyalist toplum yapısı bir Utopya değildir. Çocuklarımız bu yapıyı daha da büyük bir gayretle kuracaklar..."

Lenin'in torunları kurulan yapının üst katlarını çıkıyorlar bugün, yapı bitmiş değil...

Her 1 Mayıs'ta Sovyet halkı sosyalizmin zaferini kutluyor.

Afganistan'da yenilgi telaşı içindeki gerici güçlerin kırım denemeleri sürerken Afganistan halkı yüzbinlerce kişilik gösterilerle devrim kazanımlarını korumaya kararlı olduğunu kanıtlıyor. Bu arada Afganistan hükümeti tarafından Dışişleri Bakan Yardımcısı Şah Muhammed Dost başkanlığında Pakistan'a gönderilen heyetle Pakistan yetkilileri arasındaki görüşmelerin de, iki ülke arasındaki çatışmaların durdurulması için elverişli bir zemin yarattığı bildiriliyor.

Afganistan halkının "devrimi koruma" gösterilerinin birbirini izlemesi, ülkede devrimci yönetimin yönettiği köklü dönüşümlerdeki yeni atılımları simgeliyor.

Afganistan, ülke toprakları üzerinde bağımsız bir krallığın kurulduğu 1747'den bu yana hiçbir zaman doğrudan bir sömürge konumuna düşmedi. Ne var ki uzun yıllar İngiliz imperyalizminin ve yayılmacılığının hedefi oldu. Ondokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru kurulan İngiliz mandası da 1919'da bir bağımsızlık savaşıyla kırıldı. Afganistan daha o günlerden başlayarak genç Sovyet devletinin yakın ve sıcak desteğiyle karşılaştı. 1926'da Sovyetler Birliği ile Afganistan arasında bir dostluk anlaşması imzalandı

NİSAN DEVRİMİNDEN ÖNCE

Afganistan hemen tümüyle tarıma dayanan ve nüfusun önemli bir bölümünün göçebelikle yaşadığı bir ekonomiye sahipti. 1978 yılında ülkede kişi başına gelir 100 doların altındaydı.

Ülkede sanayi ise yok denecek kadar cılızdı. Sanayi işyerlerinin sayısı 200'ü, sanayi işçileri ise 50 bini aşmıyordu. Varolan sanayi kuruluşları da, doğal kaynakların işlenmesi alanında Sovyetler Birliği ile işbirliği sonucunda kurulmuştu.

Ülkenin bu koşullarında silah-

Şahinlerin yeni avı: "Yıldırım ordusu"

ABD'nin Avrupa'daki askeri kuvvetlerinin başkomutanı Bernard Dogers, dünyanın herhangi bir yerinde, özellikle de Basra Körfezi ve Ortadoğu'da meydana gelebilecek ve ABD'nin bu bölgelerdeki çıkarlarına yönelecek gelişmelere karşı, ülkesinin bir "Yıldırım Ordusu" kurduğunu açıkladı. Belirtildiğine göre, kurulacak olan bu ordu, 110 bin kişilik bir güce sahip olacak.

ABD başka ülkeleri böylesine tehdit etme, dilediğinde başka ülkelere müdahale etme hakkını kendinde nasıl görüyor? Ya da ABD'nin yeni bir "Yıldırım Ordusu"na ihtivacı mı var ki? Zaten ABD'nin dünyanın bütün denizlerine ve kıtalarına yayılmış deniz filoları, askeri güçleri, nükleer silahları, saldırı üsleri yok mu?...

ABD böylesi güçlere elbette sahip ve bu güçleriyle Sovyetler Birliği'ni, sosyalist ülkeleri ve bütün antiemperyalist hareketleri kuşatmaya çalışıyor. Yeni kurulan ordu ise, bu güçlerine yeni bir güç katma amacını taşıyor. Ne var ki, ABD'nin bu saldırgan, yayılmacı girişimi ilerici güçler ve sosyalist ülkeler tarafından tepkiyle karşılandı. Sovyetler Birliği, böyle bir ordu kurulmasının ABD'nin dünya üzerindeki hegemonyacı emellerinin açık bir belirtisi olduğunu belirtti.

"Mao'nun Kitabı" yerine

Maocu Çin yönetimi, uzun yıllar Çin halkının çocuklarına, güvenli bir gelecek yerine, Mao'nun kuru ve boş klişelerinden oluşan sahte bir dünya vaatetti. Bu uyutma kampanyasının sonuç vermeyeceği sonunda görüldü. Şimdi gerici maocu yönetim, Çin halkının çocuklarına, kapitalist dünyada geliştirilmiş "çağdaş" uyutma yöntemleriyle yaşamaya çalışıyor. Maocu yönetim, insan emeğinin yarattığı yararlı ürünleriyle Çin halkının yaşam düzeyini gerçekten yükseltmeye yöneleceği yerde, kendisini emperyalist dünyanın efendilerinin gözüne sokacak gösterilere başvuruyor. İşte kapitalistlerin iktidarının devrilmesinden 30 yıl sonra hala en temel gereksinimleri bile karşılanamayan bir Çin'li çocuğun elinde, maocuların sıkıştırdığı bir "coca-Cola" tenekesi...

Bu görüntü, maocu yönetimin bir yandaki gerici Sedat rejimine silah yardımı yağdırdığı, diğer yandan da parti yöneticilerinin burjuva dünyasına özgü yolsuzluklarının açığa çıktığı koşullarda sergileniyor.

Merak edilmesin, Çin halkı kendisine dayatılan bu "kaderi" yırtmasını bilecektir!..

Afganistan Devrimi korumak için görev başında

lı kuvvetler içinde ilerici, devrimci-demokratik eğilimlerin gelişmesi için elverişli bir zemin oluyordu. 1973 Temmuz'unda ilerici subayların müdahalesiyle krallık devrildi ve cumhuriyet kuruldu. Büyük çoğunluğuyla emekçi halk kökenli olan bu subaylar, kitlelerin özlemlerini yansıtabiliyorlar, Afganistan Demokratik Halk Partisi'nin ideolojisini ve disiplinini benimseyebiliyorlardı. Ne var ki General Davud'un başkanlığında oluşan yeni yönetimin ilan ettiği ilerici

platform kısa sürede gericiğin etkileriyle bir yana konacaktı. Bu arada Davut yönetiminin gericilerle işbirliği, Demokratik Halk Partisi üzerindeki baskının da terör ölçüsüne varmasıyla sonuçlanacaktı.

1978 Nisan'ında Davut yönetiminin DHP Genel Sekreteri Taraki ile diğer parti yöneticilerini tutuklatma girişimi, ülkede devrimci bir atılımın koşullarını tamamlıyordu. 30 nisan 1978'te Muhammed Taraki ülkenin yeni

Taraki Afganistan halkının başucunda: Devrimi korumak için elele

Cumhurbaşkanı ilan ediliyordu. DEVRİMCİ DÖNÜŞÜMLER

Devrimci yönetim 1978 Haziran'ında 30 maddelik ilk programını ilan etti. Tarım reformunu, ülkede kamu sektörünün güçlendirilmesini, demokratik bir anayasanın hazırlanmasını, kadınların eşit haklarının tanınmasını, milliyetlerin arasında eşitliğin sağlanmasını öngören program uygulanmasına ivedilikle geçildi.

12 Temmuz 1978'te devrimci yönetim, köylülüğün borçlarının geçersiz kılınmasına ilişkin kararnameyi yayınladı. Bu kararnameyle kırsal nüfusun yüzde 45'ini oluşturan küçük köylüler, kendilerini tefecilerin baskısı altında tutan borçlardan kurtulacaklardı. Bu kararnamenin uygulanmasının denetimi, her temel yerleşme biriminde köylülerin temsilcilerinden oluşan yediler kişilik komitelerin yetkisine devredildi.

Devrimci yönetimin toprak

reformu yasası ise, her köylü ailesinin mülk topraklarını (birinci kalite düzeyinde) 6 hektarla sınırlanmayı öngörüyordu. Ayrıca 6 hektarı aşan toprakların her türlü el değiştirmesini (ipotek ve satış yoluyla) yasaklıyordu.

Toprak reformu yasasının ilk sonuçları bu yıl içinde alınmaya başladı. 1979 Nisan ayının sonunda 270 bin hektar toprak 132 bin yoksul köylü ailesine dağıtılmıştı.

Afganistan'da gerici güçlerin, Pakistan'daki ve Çin'deki gericilerin de desteğiyle başlattığı ayaklanma denemesi, işte devrimin bu sonuçlarını ortadan kaldırmaya yönelikti. Ama devrimin kendini savunma gücü de, yine bu kazanımlardan geliyordu. Afganistan halkı bugün bu kazanımlarını korumak için, başta Sovyetler Birliği'nin enternasyonalist dayanışmasıyla, sonuna kadar savaşmaya kararlı olduğunu kanıtıyor. Zafer Afganistan halkının olacaktır.

5 kitadan haberler

İSRAİL KOMÜNİST PARTİSİ: "LÜBNAN'A SALDIRILARA SON VERİLSİN"

İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Politbüro su ülkedeki tüm barıştan yana güçlere bir çağrı yayınlamak için İsrail hükümetinin Lübnan'a karşı giriştiği saldırılara son vermesi için zorlanmasını istedi. İKP İsrail'in Lübnan'a düzenlediği saldırıların amacının bir yandan Güney Lübnan'da gerici Haddad tarafından kurulan sözde Devlet'in yayılmasına yardımcı olmak, diğer yandan da Lübnan'daki Filistinli mültecileri ortadan kaldırmak olduğunu belirtti. İKP Politbürosu hükümetten Filistinlilerin yasal haklarının tanınmasını ve işgal edilen tüm Arap topraklarının hemen çekilmesini istedi. İKP'nin çağrısında İsrail'in BM Barışgücü ile imzalanan ateşkes anlaşmasını ihlal ettiği de belirtildi.

BENGLADEŞ KOMÜNİST PARTİSİ ÜLKEDeki TÜM DEMOKRATLARA BİRLİK ÇAĞRISI YAPTI

Bengladeş Komünist Partisi Merkez Komitesinin Dacca'da yaptığı bir toplantıda ülkenin

politik ve ekonomik durumunun düzeltilmesi için alınması gereken önlemler görüşüldü. Toplantıdan sonra ülkedeki tüm ilerici ve demokratik güçlere bir çağrı yayımlandı. BKP'nin çağrısında ülkede Emperyalizmin ekonomik zorlukları kullanarak gerici güçler vasıtasıyla etkisini artırma amacında olduğu belirtilerek, Bangladeş'in tüm ilerici ve demokrat güçlerinin buna karşı ortak Anti-emperyalist tutum almalarını ve tüm entrikaları boşa çıkarmalarını istedi. BKP, ülkedeki ilerici ve demokrat güçlerin Emperyalizmin tüm oyunlarını boşa çıkaracak güçte olduğunu da yayınladığı bildiride vurguladı.

BOLİVYADA SEÇİMLERİ DEMOKRATİK HALK BİRLİĞİ ADAYI SUAZO KAZANDI

Bolivya'da yapılan seçimleri 12 ilerici siyasal parti ve kuruluşun oluşturduğu Demokratik Halk Birliği (UDP) nin adayı Hernan Silez Suazo kazandı. UDP içindeki ilerici Partinin lideri olan Suazo ilk belirlemelere göre oyların yüzde 31'ini aldı. Ulusal, antiemperyalist ve devrimci bir karakter taşıyan UDP, seçimlerden önce yayınladığı bir politik açıklamada ülke sorunlarına yaklaşımlarını belirtti. UDP'nin açıklamasında Demokratik Halk Birliği'nin ilk hedeflerinden birinin ülkede Emperyalizmin etkinliğini tümüyle ortadan kaldırmak olduğu belirtildi. Bolivia Devlet Başkanlığına seçilen ilerici aday Hernan Silez Suazo 6 Ağustos'ta görevi devralacak.

ABD'nin egemen sınıfı politik olarak iki büyük partide de temsil ediliyor (Cumhuriyetçi ve Demokrat Partide). Ancak yardımcı güç ve rezerv olarak -Avrupa ve diğer ülkelerdeki büyük burjuvazi gibi- aynı zamanda aşırı gerici güçlerden sağ tutuculardan ve neo-faşistlerden oluşan bir kamp kullanıyor. Günümüzdeki bunalım durumunda adı geçen kamp "hizmetlerini" artırarak sunmaya devam ediyor.

Aşırı gericilere ABD makamları tarafından tolerans gösteriliyor ve çok yönlü olarak destekleniyorlar. Kapitalist sistemin gittikçe ağırlaşan bunalımıyla birlikte bunların ideolojisinin etkisi de artıyor.

Bunların etkisi Cumhuriyetçi ve Demokrat Parti'nin, tekeli sermayenin, adalet makamlarının, hükümetin, gizli güvenlik örgütlerinin ve devlet mekanizmasının başka kesimlerinin içine kadar genişlemiş durumda.

Bu arada ortaya çıkan sağ tutucu yönetim organı "Yeni Sağ" (New Right) kendi istedikleri başkan adayına Beyaz Saray'ın yolunu açmak için politik kampanya sahnesinde sistematik bir çalışma yapıyor. Bu hareketin liderleri birkaç haftada bir Washington yakınlarında bugünkü sözde politik doğrudan reklamlar için faaliyet gösteren Fırmanın şefi Richard A. Viguerie'nin konforlu büro salonlarında bir araya geliyorlar ve her seferinde yeni taktikleri belirliyorlar. Bu mekanizmanın bir zamanlar sağ örgütleri ve kampanyaları desteklemiş olan ve işi kurulması kolay 30 milyon Amerikalının ad ve adresleriyle doldurulmuş 3000 bandı bulunuyor. Ayda ortalama 5 milyon mektup gönderiyorlar ve ara seçim yılı 1977 de ilerideki propaganda harcamaları için 30 milyon Dolar başta topladılar.

Aşırı gerici ideolojinin yaygınlaştırılması için 1958 yılında kurulan ve Amerikalı bir askerî casusun adı verilen John Birch Society (ABD'nin aşırı sağcıları arasında (bağ) oluşturan önemli bir öge durumunda. Bugünkü yaklaşık 80 bin

Yahudi düşmanlığı antikomünizmle birleşiyor.

ABD'de neo-faşizm yeni güçlerle saldırıyor

"Birch'lü" üye arasında petrol milyardarı, endüstri birliklerinin ve dini cemiyetlerin önde gelen temsilcileri, yüksek rütbeli subaylar ve politikacılar, cumhuriyetçi ve faşizan American Party'nin eski başkanı adayları, Senatör Barry Goldwater ve Milletvekili John Schmitz bulunuyor. Düşünceleri her türlü demokratik, liberal ve toplumsal harekete karşı, sendikalar ve ırkçılığa karşı örgütler üzerinde baskı yapmaya ve

silahlendirilmenin artırılmasına yönelik. "Birch'lü" liderlerden biri olan Kongre üyesi John Nusselot'un görüşüne göre bu düşünceler "bütün ülkeyi dua ateşi gibi saracaktır." Bunlar 10 milyondan fazla baskısı olan bir kitap ve 100'ü aşkın radyo istasyonunun 5 dakika yayınlarında yayılıyor.

Society önemli mevki ve kuruluşlardaki liberal düşünceli kişileri temizlemek ve buralara kendi adamlarını getirmek için her türlü entrikaya başvuruyor. Hatta her türlü ilerici harekete karşı olan eski ABD Başkanı Truman bir keresinde "Birch'lü"leri Çarşafsız Ku-Klux-Klan" olarak adlandırmıştı.

UNİFORMALI NEONAZİLER

1967'de lideri Lincoln Rockwell'in ölümünden sonra dağılan Amerikan Nazi Partisi (American Nazi Party)'nin devamı olarak "Major" Matt Koehl'in yönetimindeki Nasyonal Sosyalist Beyaz İtaik Partisi (National Socialist White People's Party) kendisini görmektedir. Bu parti 1976'dan beri Afroamerikalıların katledilmesi için açıkça çağrıda bulunanlar üniformalı millitlerle Bağımsızlık Bildirgesinin yıldönümündeki geçit törenlerine katılmaktadır. 1970'de bu partinin yetkililerinden biri olan Frank Collin'in yahudi kökenli oluşu nedeniyle atılması, bu partiyi daha iyi anlatmaktadır.

Collin bunun üzerine Amerika Nasyonal Sosyalist Partisi (NSPA)'ni kurdu. Bu parti Koehl'in partisiyle rekabet halindedir. NSPA halen 26 ABD kentinde faaliyet göstermektedir ve ülkenin dünya çapında tanınan tek Nazi örgütüdür. Bu parti 1 yılı aşkın süreden beri Chicago varoğu Skokle'de üyelerinin üniformalı ve gamalı haçlarla dolaşabilmeleri için izin alma çabası içindedir. Federal Devlet İllionis'in yüksek mahkemesi ve 1978 Haziran'ında da Birleşik Devletler Yüksek Mahkemesi bunların kışkırtıcı planlarına bazı yaptırımlar uygulamıştır. Ege-men sınıfın bazı kesimleri açıkça neonazi çevrelere büyük değer vermektedirler. Bununla birlikte NSPA ya karşı güçlü bir demokratik karşı güç oluşmuştur. Bu parti gerçel 25 Haziran ve 9 Temmuz'da Chicago'da gösteriler yapmıştır, ama Skokle de yapamamıştır.

Y az ayları Kapitalist Dünya'da geniş yığınların toplumsal, politik etkinlikler karşısında duyarlılıklarının azaldığı, "rehavet" kazandığı dönemlerdir. Bu yönde bir koşulla her türlü araçla da yönlendirilir. duyarlılığı azalır, duygusallığı artan kitlelere mesajlar gelir de bulunur.

Yine aynı günler genellikle, halkın en temel gereksinim maddelerine zamların yapıldığı döneme denk düşer.

H alkın büyük çoğunluğunun dinlenince olanaklarından yoksun olduğu Türkiye gibi ülkelerde de durum çok farklı değildir. Böyle ülkelerde "Tatil'de Yaşam" öyküleri kitlelere bu yaşama katılma izlenimi vermek için ortaya sürülür. Bir de politik gerginlikleri yumuşatmaya (!) yönelik "diyalog" önerileri..

Geçtiğimiz hafta birbirini izleyen üç uluslararası toplantı yapıldı. Birincisi Moskova'da, KEYK ülkeleri toplantısı. İkincisi Cenevre'de petrol üreten ülkeler toplantısı, üçüncüsü de Tokyo'daki emperyalist zirve. Tatil günlerinde dahi gözlerden kaçırılmayacak özendeki toplantı.

U lusallararası etkinlikler mola tanımıyor. Önemli gelişmeler tabii ki sadece bu üç toplantı değil. Belki aynı önemde bir başka toplantı da Brüksel'de AET ülkeleri ile 56 Afrika, Karayipler ve Pasifik ülkeleri arasındaki Lame anlaşmasını yenileyen toplantıydı.

Hangi toplantı

OPEC toplantısı biliniyor. Dünya petrol fiyatları yükseltildi. Tokyo toplantısında Emperyalist ülkeler "dünya enerji bunalımı" karşısında önlemlerini ve izleyecekleri politikaları saptadılar.

Öz ve açık olarak, uluslararası tekellerin "petrol bunalımı" ile sürekli artan kârlarının paylaşım hesaplaşmasını yaptılar. Aralarındaki, artık su üstüne de yansıyan sirtüşmeleri geçici çözümlere ulaştırmaya çalıştılar.

E nerji bunalımıyla emperyalist tekellerin vurgunları artıyor. Ama bunalımın kendi ülkelerine de yansması kaçınılmaz. Bu da biliniyor. Yansıyan bunalımın politik sonuçlarına karşı da "önlemler" düşünüldü. Tokyo toplantısının dışı açıklanan kararlarının önemli bir bölümünü de bu önlemler oluşturdu. "Önlemlerin" başında yükselen petrol fiyatlarından üretici ülkeleri sorumlu tutma propagandası geliyordu. Tamamlayıcı öge ise emperyalistlerin az gelişmiş ülkelerin sorunlarına çözüm için "çaba gösterecekler" sözü oluyordu. Ama Brüksel'de uzatılan Lame anlaşması bu sözün, yeni sömürgecilik için daha fazla sömürmesinin koşullarını yaratmak anlamına geldiğini göstermektedir. Ama ne gam. Bakarkör yerli ilericiler oltayı kapmışlardı bile. Gerisi onlara düşüyordu. Petrol zammının, enerji bunalımının sonuçlarını görüyorlardı. Ancak söyledikleri "olay bizim gibilere oluyor"dan öte değildi. Biric soruyorlardı; "(bize olanlar) kimin ur:urunda!"

Öncelikle, kendilerinin umurunda mı ki? Öyle olsa bir başka toplantıdan da söz etmeleri gerekirdi. Dürüstlikle Moskova'daki KEYK toplantısından.

M oskova'da KEYK üyesi ülkeler üye olmayan sosyalist ülkeler gözlemlerinin de yer aldığı zirve toplantısında enerji sorunlarını ele alıyorlar, tartışıyorlar, çözümler kararlaştırıyorlardı. Hem de petrol üreten ülkeler halklarına karşı düşmanlıklar körükledim. Somut anlaşmalar yapıldı. Enerji kaynaklarının dağılım sorunları, karşılıklı gereksinimler ve çıkarlar hakkında değerlendirilerek planlara bağlandı. Yeni enerji kaynaklarının yaratılması projeleri her ülkenin özellikleri ve karşılıklı çıkarlar gözetilerek belirlendi.

Ulusal çıkarlardan, bağımsızlıktan, emekçi halktan yana olanlar olanın lime olduğunu biliyorlar. Çözüm yollarını da.

► raşit İyay

Mezarına yaklaşan adam: SOMOZA

Nikaragua'da Sandinista Kurtuluş Cephesi zafere iyice yaklaştı. Diktatör Somoza ise iktidarının son günlerinde ne yapacağını iyice şaşırmış durumda. Amerika Birleşik Devletleri'nin Somoza'nın "kayıtsız şartsız görevinden ayrılması"ni istemesi, kanlı diktatörü tam anlamıyla bir ikilem'in içine soktu. Yıllarca Amerikan Emperyalizmine sırtını dayayarak iktidarı sürdüren Somoza, bu kez halkın direnişi karşısında tüm dostlarını yitirmiş gibi görünüyor. ABD'den başka, Güney Amerika'da ABD kuklası bazı hükümetler bile Somoza iktidarı ile ilişkilerini kestiler.

Bu arada Amerikan emperyalizmi, Somoza'nın kurtuluş olanağı kalmadığını görünce yeni bir hükümetin kurulmasını önerdi. ABD böylelikle yeni yönetimle

kendisi arasında bir bağ kurulmasını sağlamak istiyor. İran'da kanlı Şah'ın son günlerinde kendi yazgısıyla başbaşa bırakan ABD emperyalizmi, Nikaragua'da da aynı taktiği uyguluyor. ABD, yeni kurulacak yönetimin ilerici eylemlerinin önüne bu yolla geçmek ve Nikaragua'da kendi çıkarına ters toplumsal gelişmeleri önlemek istiyor.

Ancak ABD emperyalizminin oyunlarının pek amacına ulaşma şansı olmadığı gözleniyor. Ulusal Yurtsever Cephe içinde yer alan Nikaragua işçi sınıfı partisi, Nikaragua Sosyalist Partisi emperyalizmin oyunlarını boşa çıkararak en büyük güçlerden biri olarak görülüyor. Cephe içinde kökleşmiş antiemperyalist düşünceler ve eğilimler de ABD emperyalizminin bu tür çabalarnı boşa çıkaracak bir düzeye erişmiş durumda.

"Emekçi halkın yaralarından kan akıyor"

İşte Şili'de faşizmin bilançosu

Luis Corvalan, Alman Komünist Partisi Genel Sekreteri Herbert Meisler kitlelerin arasında

Sinan EMRE

Allende göreve başladıktan sonra, 5 Kasım 1970'de Santiago'daki Ulusal Stadyum'da zaferini kutlayan onbinlerce Şili'liye şöyle sesleniyordu:

"Toplumsal eşitsizliklerle parça parça olmuş bir toplum devralıyoruz: Derin uçurumlarla sömürücü ve sömürülenlerin meydana getirdiği düşman sınıflara ayrılmış bir toplum; şiddetin kurumlaştığı, insanları doymak bilmez bir hırsı boğduğu, insanlık dışı vahşet türlerine ittiği ve başkalarının acı çekmelerine karşı kayıtsızlığa yönelttiği bir toplum..

"İşsizliğin bitkin halde bıraktığı bir toplum devralıyoruz. Bu işsizlik gittikçe daha fazla sayıda vatandaşı fazlalık, işe yaramazlık durumuna ve ancak yaşayabilen büyük gruplar oluşturmaya itiyor. Bu durum, bazılarının ileri sürdüğü gibi nüfus fazlalığı olgusu değil, bu insanların trajik durumunun da kanıtı olduğu gibi herkese en ilkel çalışma haklarını bile sağlayamayan bir sistemin güçsüzlüğüdür.

"Enflasyonun sakat bıraktığı bir ekonomi devralıyoruz. Enflasyon her ay işçilerin zaten çok düşük olan ücretlerini azaltmaya devam ediyor. Hayatlarının son yıllarına vardıklarında, onlara hemen hiçbir şey bırakmıyor. Yoksullukla dolu bir hayatın karşılığı böyle olmaktadır."

"Şili'nin emekçi halkının bu yaralarından kan akmaktadır."

Allende bu yaraları iyileştirmek, az gelişmişliği yenmek, yeni bir toplum yaratılabilmek, "emekçi halkın cumhuriyetini kurabilmek" için inanca işe girişti. Frei hükümeti'nin altı yıl süresince yaptığı toprak kamulaştırmalarının iki katını iki yıl içinde gerçekleştirdi. Yüzeşli aşkın fabrikayı kamulaştırdı. Bankaların yüzde 90'ından çoğu üzerinde denetim sağlayarak kredilerin az sayıda büyük işletmelerin elinde yoğunlaşmasını önledi. Dış ticaretin büyük kesimini devletleştirdi. Demir, bakır ve güherçile yataklarını yabancı tekkellerin elinden alarak kamulaştırdı.

Alınan bu önlemler, bir yıl gibi kısa bir süre içinde sonuç

vermeye başladı, Unidad Popular, hükümetinin ilk yılında toplam üretim yüzde 8.5, ikinci yılında ise yüzde 5 arttı. 1970 yılı Aralık ayında yüzde 8.5 olan işsizlik 1972 yılı Aralık ayında yüzde 3'e düşürüldü. 1970'de yüzde 33 olan enflasyon oranı Allende yönetiminin ilk yılında % 20'ye düştü. 1971 sonlarında işçi ve emekçilerin milli gelir içindeki payı yüzde 60'ın üstüne çıktı. Bundan sonraki gelişmeler biliniyor:

4 Nisan 1971 tarihinde yapılan Belediye seçimlerinde Unidad Popular 4 Eylül 1970'deki yüzde 36.3'lük oy oranını yüzde 49.75'e çıkardı. Baştan beri Allende yönetimini devirmeyi planlayan ABD Bunun üzerine Şili'ye verdiği kredileri kesti. IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlar da aynı yolu izlediler. Şili emperyalist ablukaya alındı. Bu ambargo sonucu ihracat düştü. 1970 yılında 1 milyar 113 milyar dolarlık ihracat yapan Şili 1972'de 784 milyon dolarlık ihracat yapabildi. İhracatın birdenbire % 42'lik düşüş göstermesinin ardından Frei hükümetinin miras bıraktığı 340 milyon dolarlık dış borcun 308 milyon doları hemen ödettirildi. 21 - 22 Temmuz 1972'de dükkan sahipleri dükkanlarını kapatarak, Şili üzerinde kurulan emperyalist baskıyı içerdin desteklediler. 11 Ekim'de kamyon sahipleri grev yaptılar, dükkan sahipleri de bu greve katıldılar. 4 Mart 1973'de yapılan seçimlerde Unid Popular, tekrar oyların büyük çoğunluğunu aldı. 28 Haziran'da bir askeri birlik ayaklandı, ayaklanma bastırıldı. 25 Temmuz'da kamyon sahipleri tekrar greve başladılar.

11 Eylül 1973'de emperyalizmin tekelleri, yerli ortakları ve onların silahlı gücü Pinochet kanlı bir darbe ile halkın oylarının büyük çoğunluğunu alarak iktidara gelen Allende yönetimine kanlı bir şekilde son verdi.

11 Eylül 1973 tarihinden sonra faşizmin iğrenç yüzünü bütün çıplaklığıyla açığa çıkaran yeni bir dönem başladı Şili'de.

EMPERYALİZMİN YARDIMI

Faşist Pinochet rejimi iktidara oturur oturmaz Allende yönetiminin devletleştirdiği tüm kurum ve kuruluşları eski sahip-

lerine geri verdi. Emperyalizm de Şili'ye koyduğu ekonomik ablukayı kaldırdı. 1972 yılında 784 milyon dolar olan ihracat 1974 yılında yüzde 140 artarak 1 milyar 866 milyon dolar düzeyine buldu. Dış yardımlar tekrar başladı. Buna bağlı olarak da ithalat ta bir sıçrama oldu. 1972 yılında 922 milyon Dolarlık ithalat yapılabiliirken 1974 yılında yüzde 64 artışla 1 milyar 514 milyon dolarlık ithalat yapılabiliirken 1974 yılında yüzde 64 artışla 1 milyar 514 milyon dolarlık ithalat yapıldı. Böylece emperyalizm Pinochet'yi ödüllendirmiş oluyordu.

Faşist devlet emekçileri köleliğe mahkum etmekle kalmaz çeşitli iktisadi araçlığı ile kapitalist kârı yeniden canlandırma-ya çalışır. Burada söz konusu olan araçlar yeni zenginlikler yaratarak bunları dağıtmak suretiyle karları güvence altında tutmak değil, kapitalistlerin karını suni yollarla halk kitlelerinin zararına çoğaltmaktır. Bunu sağlamak için başvurulan ilk yol vergi muafiyetleri sağlamaktır. Şili'ye ilişkin vergilerin ayrıntılı dökümenü içeren bilgiler elimizde yok. Ancak, bu konuda bir gösterge olmak üzere servet vergilerine bakılabilir. 1972'de kamu gelirleri içinde yüzde 4,2'lik bir paya sahip olan servet vergilerinin 1976'da tüm kamu gelirleri içerisindeki payı yüzde 3,6'dır.

Faşist devletin kapitalist karlarını artırmak için başvurduğu bir diğer yol kamu harcamalarını olağan üstü ölçüde artırmaktır. Burada, sözkonusu kamu harcamaları iki yoldan yapılmaktadır. Birinci yol, silahlanma harcamalarını artırmak, ikincisi büyük yatırımlaragirişmek. Gerek silahlanma, gerekse büyük kamu yatırımları harcamaları ihaleler yolu ile özel sektör aracılığı ile yapıldığından bu harcamaların büyük bölümü özel sektöre kar olarak aktarılır. 1972 yılında Şili'de savunma harcamaları tüm kamu harcamalarının yüzde 9.2'si oranında iken, bu oran 1974'de yüzde 14.3 düzeyine yükselmiştir. Değer olarak bakıldığında 1972'de 6 milyar 314 bin Pezo olan savunma harcamaları 1974 yılında 431 milyon 646 bin Pezo'ya yükselmiştir. Buna karşılık sağlık ve diğer tüm sosyal harcamaların tüm kamu harcamalarına oranı 1972'de

yüzde 9.2 iken, 1974'de yüzde 6.4'e düşmüştür.

Yatırım harcamalarına gelince: 1972 yılında 12 milyar 675 bin Pezo olan yatırım harcamaları 1974'de birdenbire 860 milyon Pezo'ya ulaşmıştır.

FAŞİZMİN EKONOMİ POLİTİĞİ

Yabancı tekkellerin ve yerli ortaklarının kârını artırmak uğruna girilen savunma ve bayındırlık harcamalarının kaynağı para basmak suretiyle, "açık finansman" yolu ile sağlanmıştır. 1970 yılında piyasadaki banknotların toplam değeri 10 milyon Pezo iken, altı yıl içinde 857 kat gibi astronomik bir düzeyde artarak 8 milyar 575 milyon Pezo'ya fırlamıştır. Piyasaya sürülen bu kof para ile Şili ekonomisi talan edilmiştir.

Bu talanın sonucunda Şili bugün dünya'nın en yüksek oranlı enflasyonu ile karşı karşıya kalmıştır.

Gerçekte bugün Şili'de görülen enflasyonu tanımlamak için enflasyon kavramı çok hafif kalmaktadır. 1970 yılında genel fiyat düzeyi 100 kabul edildiğinden tüketici fiyatları 1976'da 86 bin 565'e, gıda maddeleri fiyatları ise, 112 bin 40'a fırlamıştır.

Tablo 1, 1970'de 100 kabul edilerek tüketici fiyatlarının 1976 yılına kadar ki gelişimini göstermektedir:

	1970	1971	1972	1974	1976
Genel	100	120	213	5.846	86.565
Gıda	100	124	267	7.793	112.050

	1970	1971	1972	1974	1976
Genel	100	118	201	13.840	258.663
Yurtiçi Gıda	100	117	203	12.371	236.448
İthal Gıda	100	122	191	18.822	310.772
Tarımsal Ürünler	100	125	262	16.626	245.268
Endüstri ürünleri	100	114	189	12.248	201.367

Görüldüğü gibi 1970 yılında ortalama 100 Pezo'ya satılan bir malın fiyatı 1976 yılında ortalama 86 bin 500 Pezo'ya çıkmıştır. Bu artış, gıda maddelerinde daha da yüksektir. 1970 yılında ortalama 100 pezo'ya satılan bir gıda maddesi 1976 yılında 112 bin 40 Pezo'ya satılmıştır. Toptan eşya fiyatlarındaki artış ise, tüketici fiyatlarındaki artışın da geride bırakan bir düzeyde gelişmektedir. Toptan eşya fiyatlarındaki artış Tablo II'de izlenmektedir.

1970 yılında ortalama olarak toptan 100 Pezo'ya satılan bir malın fiyatı 1976 yılında ortalama 258 bin 663 Pezo'ya çıkmıştır. Bu artış, ithal mallarında daha yüksektir. 1970 yılında 100 Pezo'ya satılan ithal malı bir gıda maddesi 1976 yılında 310 bin 772 Pezo'ya satılmaya başlamıştır.

Fiyatların ancak yüzde 20 oranında arttığı 1971 yılının 1 Aralık'ında Allende yönetiminin protesto için boş tencerelerle sokak gösterisi yapan ev kadınlarını ihtimal bugün gösteri yapacak tencereleri kalmamıştır.

Fiyatların 4 yılda 400 kattan fazla artması Şili parasının değerini tüketmiştir. 1970 yılında 1 dolar karşılığı 12,23 Pezo iken

1974 yılında 1 Dolar karşılığı 1870.00 Pezo'ya düşürülmüştür. Böylece, Şili parası Dolar karşısında 4 yılda yüzde 1529 değer yitirmiştir. Gerçekte, bu bir değer yitirimi değil Şili parasının değerinin tükenişidir.

FAŞİZMİN HEDEFİ: EMEKÇİLER

Pinochet faşizmi işçi sınıfına ve onun ekonomik örgütlerine ağır darbeler indirdikten sonra ücretlere karşı saldırıya geçmiştir. Resmi yayınlara göre, 1973 yılından 1975 yılına kadar geçen üç yıllık sürede imalat sanayinde çalışan işçilerin gerçek ücretleri yüzde 35 oranında düşmüştür. Böylece, Şili'li işçilerin satın alma gücü üç yıl içinde üçte bir oranında kısılmış olmaktadır. Bu gerileme mallar düzeyinde yapılacak bir karşılaşmada daha da belirgin görülebilmektedir. 1973. Eylül'ünde asgari ücretle çalışan bir işçi bir gündeliğinin tümünü ekmeğe yatsa 27 kilo 200 gram ekmeğe alabilirdi. 1977 Ekim'inde ise, yalnızca 3 kilo 800 gram ekmeğe alabilmektedir.

1977 yılında asgari ücret 1000 Pezo olduğu halde, 211 bin kişi ayda 700 Pezo ücretle çalıştırılmaktadır. Bu işçilerin ise, bir gündelikleri ile alabilecekleri ekmeğin miktarı 2 kilo 300 gramdır.

Memurların satın alma gücü işçilerinkinden daha hızlı düşmüştür. 1972 yılında memurların ortalama maaşları 100 kabul edildiğinde 1974 yılında 55.2'ye 1976'da 36.4'e inmiştir. Böylece memurlar dört yılda satın alma güçlerinin yüzde 63.6'sını, yaklaşık üçte ikisini kaybetmiş olmaktadır.

Emekçilerin yaşam düzeylerini düşüren olgu yalnızca gerçek ücretlerin azalması değildir. Genellikle emekçi sınıf ve tabakaların yararlandığı devletin sosyal harcamalarında da büyük düşüşler olmuştur. Yukarıda belirttiğimiz gibi sosyal harcamalar 1972'de tüm kamu harcamalarının yüzde 9,2'si iken 1976 yılında yüzde 4.7'si düzeyine inmiştir. Allende döneminde sosyal harcamalar, savunma harcamaları ile

eşit, eğitim harcamaları savunma harcamalarının iki katından fazla iken 1976 yılında sosyal harcamalar savunma harcamalarının yaklaşık üçte biri, eğitim harcamaları ise, beşte dördü kadar olmuştur.

Faşizmin emekçilere en büyük saldırısı işsizliği yaygınlaştırmak olmuştur. Allende döneminde, 1972 yılında tüm ülkedeki işsiz sayısı 93 bin 100 kişi iken 1975 yılında beş kattan fazla artarak 467 bin 600'e ulaşmıştır. 1972 yılında yüzde 3.3 olan işsizlik oranı 1975 yılında yüzde 14.7'ye ulaşmıştır. 1976 yılında yalnızca Santiago'daki işsiz sayısı 205 bin 600 dür.

Gerek Unidad Popular'ın iktidara yürüyüşü, gerekse iktidar dönemi şüphesiz dünya devrimci pratiği için çok zengin bir deneyim olmuştur. Ne var ki faşizmin Şili'de uyguladığı ekonomi politik, bütün dünya ilericileri için son derece öğreticidir. Şili'de faşizm, faşizmin nasıl emekçi sınıf ve tabakaların amansız düşmanı olduğunu kitlelere çok açık göstermiştir.

Türkiye'de Allende'nin kanlı bir darbe ile iktidardan düşürülmesini alkışlayanların Türkiye emekçi halkı için ne düşündüklerini yukarıdaki sayılar net olarak ortaya koymaktadır.

Şili'de bugün tam bir talan ve soğuk var. Şili emekçi halkı ağır bir saldırı ortamında ama Şili'de faşizmin sonu geldi. "Şili emekçi halkının yararlarından kan akıyor" ama faşizme karşı mücadele bayrağını Şili'li emekçiler onurla yükseltiyor. Allende'nin son sözlerinde söylediği gibi "İhanetin kol gezdiği bu acı ve karanlık anda Şili emekçi halkı geniş meydanların çok yakın bir gelecekte yeni bir toplum kuracak olan insanlara açılacağını biliyor."

Şili halkı faşizme karşı mücadelesini bu inançla yükseltiyor.

Şili'ye ilişkin sayılar "Annuaire Statistique, Nations Unies, 1977" den alınmış, hesaplamalar bu kaynaktan yararlanılarak yapılmıştır.

** Bağlantısından Günümüze Şili İşçi Sınıfının Mücadeleleri, Bilim Yayınları, 1979, s. 112-114*

HAVASS
yayımları
ÖZEL KİTAPLAR DİZİSİ 003
SOVYETLER BİRLİĞİ'NDE
İSLAM
Abdullah Vakhabov
Türkçesi: Sibel Özbudun
Fiyatı: 40 liradır
ÖDEMELİ İSTEYİNİZ
HAVASS
yayımları

P.K. 55 Teşvikiye-İst. Tel: 46 13 19
Kitapevlerine %25 indirimlidir
PTT Giderleri Yayınevimiz tarafından karşılanır

Demagojiye sığınmak

Şükran Kurdakul

Demagoji, burjuvazinin, ağaç kökünden kurumaya başladığı aşamada, fundalıkları orman diye yutturma zorunluluğundan dolayı, sözün gerçeği ile sahtesini kucaklaştırıp dünyaya getirdiği numaranın adıdır.

Faruk Nafiz Çamlıbel'in vaktiyle okuduğumuz "Veraset" adamı manzumesinden şöyle dizeler anımsıyorum.

"Ninem Beşyüz altına satılmış bir esirdi.

Dedem beşyüz altını sayan bir derebeyi.

Köpek kanı kurt kanı birbirine girdi

İksinden meydana çıktı bir kurt köpeği."

Eskilerin "teşbihte hata olmaz" yargısına uyup, burjuvazinin şairce tanımı olarak da kabul edebiliriz bu dizeleri.

Demagoji bu peydahlarıyla birlikte, uzun süre, panzehiri bilinmeyen mikroplar gibi yayılma olanakları buldu toplulmda.

İktidar koltuğuna oturanlar, demokrasi gösterip diktatörlük vurmakla saltanatlarına kan geleceğini sanıyorlardı çünkü.

Burjuvazinin 1789'dan hemen sonra başvurduğu oyun buydu. Ve bir anlamda "Paris Komünü"ne kadar da amacına ulaştı.

Ama, hele yirminci yüzyıl alabildiğine kireçlenmiş olan iltihaz damarların, dışardan verilen kanla idare edilemeyeceğini göstermiştir.

Savaşlara, amacından saptırılan başkaldırmalara karşın, yığınların kül yutmadığını kanıtlayan yüzlerce hareketle göstermiştir.

Daha yedinci yılını sürerken, tarihsel sürecin en büyük aşaması olan Sovyet devrimi ile göstermiştir.

Bu nedenle demagojiyi, iflas masasına oturma koşullarında, yeni bonolar verip durumu kurtarmaya çalışan, burjuvazinin son avuntusu sayabiliriz.

Özellikle, bizim gibi, derebeyi ile esirlerin çiftleşmeleri geç kalmış toplumlarda hala etkisine inanılır silahlardan biri olarak kullanılması, bir süre daha dünya piyasalarında bonoların geçerli olmasındandır.

Adam, Morrison Firması'nın

temsilcisi olarak ticarete başlamıştır.

Adam, Mason locasından gelmedir.

Adamın kardeşleri yasaya aykırı kredi almaktan koğuşurmaya uğramıştır.

Yeğeni yurt dışına kaçmıştır.

Adam, "şaiibe altındadır" diye bir kalemde Partisinden 40'a yakın milletvekili çekip gitmiş, yeni partiler kurmuştur.

Adam, oy yitirmiş, iktidar yitirmiş, itibar yitirmiş.

Adam için, soruşturma açılmasını diye komisyonlar oluşturulmasının yolları tıkanmıştır. Ama adam konuşmaktadır.

Demagoji, sözlüğümüzde "halk avcılığı" olarak karşılanıyor. Demek ki demagog yerine "halk avcısı" diyebileceğiz.

Öyleyse yazabiliriz:
- Ava giden avlanır.

Bedrettin Cömert'in şiiirleri

Bedrettin Cömert'i ilkin yazılarından tanıdım.

1968'lerde olmalı.

Bildiğini iyi bildiği anlaşılacak bir kafanın güvencinden kaynaklanan yazırları onlar.

"Halkın Dostları" (Mart 1970 - Temmuz 1971) ve özellikle İ.L.İ. Dinamo'dan Aydın Hacıpoğlu ya, Tekin Sönmez'e kadar bir bölüm sosyalist gerçekçi akıma bağlı şair ve yazarı birleştiren "Gelecek" (Mayıs 1971 - Ekim 1971, Sıkıyönetim Komutanlığı'nca kapatıldı) dergilerindeki ürünlerinden sonra, o günlerde hazırlamakta olduğum "Şairler ve Yazarlar Sözlüğü"ne almayı tasarladım Bedrettin'i. Bu amaçla yaşam öyküsünü istedim.

"12 Mart dönemi"nde, Tekin Sönmez'in yayını dört yıl sürdürmeyi başardığı, "Yansın" dergisinde birlikte yazdık. İki kez görüştüm. Üç, belki dört saat. Kadıköy'de duşmanlı bir kahvede...

Sorunları sergileyerek çözüme yardımcı olan kişilerden di.

Yumuşak, zorluk çıkarmayan adamlardan.

Uyumlu, sonuca varmak isteyen. Amacı sapıtrabilecek ayrintılardan kaçmama alışık.

Bilimsel çalışmaya yeni başlayanlarda görülen "kürsüden konuşma", "formül adamlığı" gibi tehlikelere yakasını kaptırmamış kişiliği, kendisiyle tam uyum halinde oluşu mutluluk verdi bana.

Şiirlerinde de bu uyumdan haber veren dizeleri var Bedrettin'in.

Yumuşak, haykırılmayan. Gücünü içerdiğinden alan. Şairin dünyasını zorlamadan, yormadan sözcüklere dönüştüğünü düşünebileceğimize. "Çoğaltır kıyıları deniz Ve iter zindanlarını karanlığın."

"Kalmasın Ellerini Sizlerden Uzak" adı ile çıktığını okuduğum, şiir kitabını yayımlayan, yakın dostu, Hasan Hüseyin diyor ki.

"Yayımlanmış ilk şiiri. 15 Mart 1959 günlü Vartak Dergisindeki "İstanbulumsu" ydu, onu başlangıç aldım; öbürlerini, yayımı ve yazılı sırasına göre biraraya getirdim. Kimi adı konmuştu, kimi yazılı günü belli değildi; kimi de ilk yazıldığı gibi kalmıştı. Adsızlara, kendince bir yöntemle ad koydum. Bir bütünlük taşıdığını gördüğüm ilk saptamaların kitabın dışında kalmasına gönlüm razı olmadı. Kitabını kendisi hazırlasaydı bu ilk saptamalarda neler geliştirdi orasını bilemem; fakat ben, iki yoldan birini seçme durumundaydım. Bu ilk saptamalar ya kitaba girecekti, ya da dışarıda kalıyordu. Ben birinci yolu yeğledim. Çünkü, eksik de olsa, işlenmiş de olsa, Bedrettin Cömert'in kendisi vardı, bu ilk saptamalarda, içtenliği vardı."

Kararlık güçlerin yonettiği silahlar, geçen yılın 11 Temmuz günü kopardılar 1960 kuşağının bu en verimli dallarından birini. Düşündükçe ağrınuzda gidiyor.

İler gün yeni ölümlerle birlikte acıyı yeniden yaşıyoruz. Onun şairce sorduğu gibi, "Yetmiyor suyumuz karanfillere, Kanımızı mı kullanıyoruz yoksa..."

Onat Kutlar Emperyalist kültüre karşı politik sinema

Bu yazı İşçi Kültür Derneği İstanbul Şubesi'nce Onat Kutlar ile yapılan "Türk ve dünya sinemasının son yıllardaki gelişimi" konulu tartışmadan derlenmiştir.

"Bizim, İşçi Kültür Derneği'nde sinema bürosu olarak yapmayı tasarladığımız ve bu arada şimdi aramızda bulunan Bilge Olgaç arkadaşımız ve başka arkadaşlarımızla birlikte yapmayı planladığımız çeşitli çalışmalar var. Öyle sanıyorum ki, önümüzdeki aylardan sonra sinema konusunda daha yoğun bir çalışma daha yoğun bir karşılıklı haberleşme olanağı bulacağız."

"İçinizde sinema konusu ile yakından ilgili arkadaşlarımız var. Filmleri, Türkiye'deki sinema olayını, dünyadaki sinema olayını izleyen arkadaşlarımız var. Bu konuya yeni eğilen arkadaşlarımız var. Bütün bu ilgileri tek bir söyleşinin çerçevesinde toparlayabilmek, bazı önemli noktaları -dünyadaki sinemanın gelişmesi ile ilgili bazı önemli noktaları- gene bu kısa söyleşinin sınırları içinde gereğince açıklayabilmek hiç kuşkusuz kolay değil."

"Herşeyden önce, dünya sinema olayının seyirciye yansımaları arka yapısı üstüne birkaç söz söylemek istiyorum. Hepiniz, sorunu salt sanat düzeyinde ya da salt bir gösteri, bir eğlence düzeyinde görmediginize, özellikle sorunun politik ve ekonomik kökenleri ile yakından ilgili olduğunuza göre, bu anlatacağım kuşkusuz genel anlamda bildiğinize, fakat sinema bakımından belki tam olarak yakın olmadığınızı bazı ilginç gerçekleri ortaya çıkaracak."

"Önce şunu söyleyeyim. 1900'lerden günümüze kadar, Amerikan sinemasının önemli ürünlerini verdiği yıllardan başlayarak, Amerikan ekonomisinin bütün dünyadaki emperyalist yayılımı sadece ekonomik ve toplumsal alanda ya da askeri alanda değil, sanat alanında da kendini önemli biçimde sinemada göstermiştir. Bu o kadar etkin bir olay durumuna gelmiştir ki, örneğin 1925'lerde, bütün dünya sinemasının yüzde 90'ını, bütün dünya sinema gösterim endüstrisinin yüzde 90'ını Amerikan tröstleri, tekelileri, Amerikan sinema kumpanyaları kontrol etmekte idi. Günümüzde de bu olay çok fazla değişmiş değildir. Özellikle sosyalist sistemin dışında kalan ülkelerde -Üçüncü Dünya Ülkeleri de dahil olmak üzere- Amerikan sineması büyük ölçüde sinema gösterim ve dağıtım şubelerini kontrol etmektedir. Bir iki ilginç örnek veriyim:

"Bugün uzun sürmüş bir diktatoryayı yıkmış olan Portekiz'de Portekiz ulusal sineması, filmlerini Lizbon'da gösterememektedir. Lizbon'da hiç bir Portekiz filmi gösterilemez. Bunun nedeni, Portekiz sinemasını tümüyle kontrol eden Amerikan dağıtım şirketleridir. Çünkü onlar bu filmlerin kendilerine ait olan ya da kendi kontrollerinde bulunan sinema salonlarında gösterilmesine engel olmaktadır."

"Türkiye'de ise şöyle bir olay var. 1950'lerden sonra uzun bir süre Türkiye'de gösterilen yabancı filmler, özellikle Amerikan filmleri Amerikan Haberler Merkezi'nin izni alınmadan sinema salonlarında gösterilemezdi. Önce bir vize, bir tür izin almak gerekiyordu. Yani ikinci bir sansür uygulaması orada yapıyordu. Türkiye'nin uzun yıllar Portekiz, Tunus ve birçok Batı Avrupa ülkesinde olduğu gibi doğrudan doğruya Amerikan dağıtım örgütlerinin hegemonya-

sı altında kalmayışının nedeni şu: Türkiye'de Amerikan dağıtım şirketleri kendilerine bağlı dağıtım büroları kuramazlar. Bizim yasalarımız buna engeldir. Yani Columbia ya da Paramount, Türkiye'de büro açıp kendi filmlerini doğrudan doğruya sinemalara dağıtamaz. Eğer bu imkanları elde etmiş olsalardı, bu milyarlık, trilyonluk büyük şirketler hiç şüphesiz bütün sinemaları kendilerine bağlayacaklar ve onların karşısında hiç bir ithalatçı ya da yapımçı firmanın tutunmasına imkan olmayacaktı. Yani sürekli o firmaların bize dağıttığı filmleri izlemek zorunda kalacaktık."

"Amerika'nın son 50 yılda dünyaya ihraç ettiği filmler sadece ABD'de büyük paralar getiren, o ülkelerin küçük pazarlarını sömüren mallar olarak kalmıyor, çok daha önemlisi, o ülkelerin insanları Amerikan dünya görüşüne göre, onların katıldıkları, onların planladıkları çeşitli emperyalist girişimlere koşullanmaktadır. Hollywood bu konuda gerçekten çok usta bir yapıdır ve bunu da yetiştirdiği bazı cin fikirli yönetmenler kanalı ile çok ustaca gerçekleştirmektedir."

"Sosyalist ülkelere gelince, bu ülkelerde bir başka sinema oluşturuluyor. Bu sinemanın örneklerini henüz birçok ülkenin sinema dağıtım örgütlerine kadar ulaştırma olanağı bulunamadı. Bu konuda çok gerçekçi bir bakışa sahip olmak gerek. Örneğin Türkiye'de 1950 ile 1979 arasında, yani son 30 yıl içinde doğrudan doğruya gösterilmiş olan sosyalist ülkeler sinemasının toplam rakamı, 100'dür. Her yıl Türkiye'ye aşağı yukarı 300 civarında film ithal ediliyor. 30 yılda bu sayının 9000 olduğunu düşünebilirsiniz. 9000 film arasında sadece 100'ü sosyalist ülkelerden gelmiştir. Ve bu filmler de hiç kuşkusuz ithalatçılar ve sansür tarafından dikkatle seçilmiştir. Sonuç olarak, o ülkelerin sinemasındaki gerçek eğilimleri bize yansıtan filmler değil daha çok eğlendirici, gösteri nitelikleri ağır basan, sirk ya da çocuk filmi v.s. türünden şeylerdir. Bunun dışında belli bir siyasal mesajı bulunan, belli bir içeriği bulunan filmler sokulmamıştır. Bu gayet dikkatli bir politika'dır."

"Üçüncü dünya ülkelerine gelince, bu ülkeler sinemasının Hindistan'la başlayan çıkışı bir süre sonra özellikle Güney Amerika sinemasının devrimci gelişimi ile önemli bir düzeye ulaşmıştır. Bu çıkış ise 1950 sonrasında oldukça önemli birtakım deneyler geçirilmiş olan Brezilya'dan başlıyor. Brezilya'da 1960'larda adlarına Cinemanovo (yeni sinema) adı verilen bir akımın önderleri yaptıkları filmlerle ciddi, ileri nitelikli bir sinema sanatının doğmasına yol açtılar. Ülkemizde Sinematek, Sinema Kulüpleri gibi kurumların çalışmalarını izleyenler, örneğin "Kuru Hayatlar" gibi üstün nitelikli yapıtları anımsayacaklardır."

"Ancak bu sinemacıların bazıları bir süre sonra kendi ülkelerindeki rejimle ve dünyadaki genel sistemle belli bir uzlaşmaya gidiyorlar. Ve bunun sonucunda elde ettikleri parlak başarı kısa bir süre sonra, elbetteki düşüyor. Çünkü başarının gerçek nedeni bu insanların kendi ülkelerinde belli bir demokratik mücadele vermekte oluşlarıdır. Bunları devam ettiremedikleri için, yalnızca filmlerindeki değişik ses, ulusal renk, bir süre sonra dikkati çeker olmaları çıkıyor. Ve Brezilya sineması eski etkinliğini devam ettiremiyor. Ama buna karşılık Latin Amerika ülkelerindeki devrimci sinema girişimi uzun bir birikimin sonucu olduğundan bütün gücüyle devam ediyor. Özellikle hem sinemasal gücünü koruyan, yani sinema dilini ustaca

kullanan, hem de kendi ülkesinin politik sorunlarına ciddi bir biçimde eğilen sinemacıların yapıtları bugün artık bütün dünyada devrimci Latin Amerika sinemacılarının varlığını kabul ettiriyor. Bolivya'da, Arjantin'de, Şili'de, Peru'da ve elbette Küba'da böyle birçok değerli sinemacı yetişiyor."

"Kısaca bütün dünyada kültürel hegemonyayı parçalama çabasına, ona karşı kitleleri bilinçlendiren ve onları harekete geçiren bir sinema anlayışı var. Bu anlayış güçlü bir biçimde sürekli gelişiyor, yeni örnekler veriyor. Bunlar sadece militan sinema örnekleri biçiminde değil, aynı zamanda konulu, uzun metrajlı büyük yapıtlar biçiminde karşımıza çıkıyor. Mesajlarını halka ulaştırabildiklerinde o ülkedeki özgürlük mücadelesine ve demokratik haklar mücadelesine önemli katkılar yapıyorlar."

"Türk sineması bütün emperyalist baskılar altındaki ülkelerde olduğu gibi, dünya sinemasının en yoz örneklerinin saldırısıyla karşı karşıyadır. Bir zamanlar karate filmlerinin, kovboy filmlerinin ya da şimdilerde büyük ölçüde ortalığı saran seksfilmleri ya da benzeri şiddet filmlerinin büyük saldırısı altında. Ülkemizdeki yapımlar da buna paralel gidiyor. Bir yandan üç günde seks filmleri çevriliyor ve piyasaya sürülüyor. Öbür yandan son günlerde yaygın hale gelen, yeni bir terimle "dönme film" adı verilen filmler yapılıyor. Yani eskiden çevrilmiş olan ve içinde belli starların oynadığı filmin adı değiştirilerek ve sonuç olarak yeni bir film gibi yeniden bölgelere satılıyor."

"Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum nedeniyle ham film bulunamıyor. Tümünü karaborsada. Ham film elde etmek çok büyük paralara mal oluyor, bu da yapımcılar için başka bir tuzak oluşturuyor. Yapımcılardan bir kısmı işin karaborsasıyla uğraşmaya başlıyorlar, çünkü o daha kârlı bir olay. Ellerinde bir miktar film varsa onları satarak daha büyük paralar elde ediyorlar. Geri kalanlar ise film falan yapamıyorlar. Sonuç olarak ülkemizde sinemanın ekonomik temeli çok ciddi bir kriz içinde. Entelektüel yapısına gelince, burada elbette son yılların gelişmeleri şöyle özetlenebilir: Sinemamızın da bütün öbür alanlar gibi ülkedeki genel gelişmelerin dışında kalacağı düşünülemez. O da mutlaka ona paralel bir gelişme gösterecektir."

"Nitekim bundan dört yıl önce başlayan Acar stüdyosu işçileri grevi aynı zamanda bizim sinemamızda bir işçiler, emekçiler hareketinin de başlangıcı sayılabilir. Önemli dönüm noktalarından biridir bu grev. Bu grevden sonra sinema çevresinde emekçilerin daha ciddi örgütlenmelerine girmelerine, siyasal bilinç düzeylerini arttırmalarına ve sonuç olarak, sinemanın salt bir sömürü aracı, afyonlayıcı, eğlendirici, hiç bir kültürel değer taşımayan mal olmaktan çıkarılıp yavaş yavaş halk kitlelerine doğruları yansıttığı filmlerin üretilmesine doğru belli bir çaba gösteriliyor. Ve bu çaba da ürünlerini hemen vermekte gecikmiyor. Son yıllarda aralarında "Maden", "Al Yazmalım", "Fırat'ın Cinleri" gibi -Bunları son Antalya şenliğinde ödül kazanan filmler olduğu için bir örnek olsun diye söyledim- birçok film yapılıyor. Daha sonra çevrilen "Sürü", "Kanal" da katılırsa bu filmler ülkemizin sinemasını yalnız Türkiye içinde değil dışarıda da ciddi bir biçimde temsil edebilen ve kendi ülkemizin sorunlarını bütün dünyaya yayabilen filmler olarak dikkati çekiyor. Sinemamızdaki gelişmeler de aşağı yukarı bunlar."